

Max Shachtman

Vänsteroppositionens tio år: Dess historia och principer

Originalalets titel: *Ten Years – History and Principles of the Left Opposition*

Skrevs i januari 1933 och publicerades som broschyr i november 1933.

Max Shachtman (1904-1972) var en socialistisk och kommunistisk pionjär i USA och medlem i kommunistpartiets centralkommitté. 1928 uteslöts han ur kommunistpartiet (ihop bl a med James P Cannon) för trotskistiska sympatier och blev en av grundarna av den trotskistiska rörelsen i USA, men bröt med Fjärde internationalen 1940 på frågan om försvaret av Sovjet under 2:a världskriget.

Översättning: Anders Hagström

Innehållsförteckning

Förord	1
Vänsteroppositionen och den kommunistiska rörelsen	2
Kampen för partidemokrati	3
Lärdomar av Oktober	6
Teorin om socialism i ett land	9
Den brittiska generalstrejken 1926.....	13
Den kinesiska revolutionens tragedi	16
Planerad ekonomi: Industrialisering och kollektivisering av jordbruket	19
Upplösningen av blocket mellan höger och center och sjösättandet av den ”Tredje perioden” ²¹	
Faran för thermidor och bonapartism.....	26
Den internationella vänsteroppositionen	29
Personuppgifter	30

Förord

Sedan denna pamflett skrevs har det ett inträffat antal händelser som bör hållas i minnet när man läser det som följer. På framträdande plats bland dessa händelser återfinns det brutala nederlag som den tyska arbetarklassen utstod i händerna på triumferande fascismen. Att en barbarisk kapitalistisk reaktion kunde segra i Tyskland berodde i huvudsak på proletariatets oförmåga. Detta i sin tur orsakades av det fega sveket från den Andra internationalens parti och den av stalinismen orsakade officiella kommunismens bankrutt.

Det tyska kommunistpartiet kollaps innebar att Kommunistiska internationalens krympande led miste den sista av de sektioner som hade ett massivt stöd eller inflytande. Resterna av denna organisation ligger vanmäktig, blödande ur tusen sår och är på grund av sovjetbyråkratins strupgrepp oförmöget att resa sig igen som revolutionär eller progressiv kraft.

Nederlaget för det tyska proletariatet och dess kommunistparti är det fruktansvärda pris de tvingades att betala för den demoralisering, förvirring och byråkratiska centrism den stalinistiska apparaten utsatte dem för i tio år. Nu tvingas den tyska arbetarklassen utstå de hitlerska vildarnas djävulska tortyr, och som en konsekvens av detta har arbetarrörelsen i hela världen också pressats bakåt. Inte därför att fascismens triumf var oundviklig. Tvärtom. Om det tyska proletariatet hade mobiliserats i den enhetsfrontsrörelse vi oupphörligt agiterade för, och för vilket vi fördömdes som kontrarevolutionärer och "socialfascister" så hade brunskjortorna krossats och aldrig nått maktens säte. Dels socialdemokraterna och dels stalinisterna låg som stora block i arbetarklassens väg. Istället för att verka som påskyndare av revolutionen fungerade stalinisterna som broms.

Detta förord kan bara göra anspråk på att kortast möjligt beröra dessa nya problem, för en mer omfattande förklaring måste vår rörelses omfattande utgivning konsulteras. Det räcker med att säga att de tyska händelserna och den byråkratiska självtillräckligheten och liknöjdheten, fördjupar felen och sönderfallet för stalinismen och de partier som följer den, har lett oss till den ofrånkomliga slutsatsen: Att Kommunistiska internationalen blivit strypt av stalinismen, är bankrutt och är bortom räddning eller återställande på marxistisk grund;

Att de internt sönderslitna stalinistpartierna, som visade sig så oförmögna att handla i det avgörande ögonblicket i kampen mot klassfienden i Kina och sen i rask följd i Tyskland, Österrike, Bulgarien och nu i Tjeckoslovakien, i morgon någon annanstans, aldrig kommer att kunna handskas med kampens brännande problem i något av de övriga länderna;

Att detta särskilt och framför allt är sant vad gäller situationen i Sovjetunionen där farorna för arbetarstaten mångfaldigas utan en motsvarande ökning av de proletära organisationerna styrka;

Att de rika erfarenheterna ur det förflutna och hela det nuvarande världsläget av de ärliga revolutionärerna tvingar fram en obeveklig och fullständig brytning med den dekadenta stalinistiska apparaten och inriktning på att börja bygga en ny Kommunistisk International och nya kommunistiska partier i vartenda ett av världens länder.

Vänsteroppositionen har allvarsfyllt beslutat sig för att ta itu med denna enorma historiska uppgift och bryter med sin förutvarande inriktning på att verka som en fraktion av det officiella partiet. Till den nya rörelsen erbjuder den de rika och omfattande erfarenheter, den prövade och bekräftade ansamling av revolutionära idéer och kritik som den utvecklats under de tio år den existerat som särskild strömning inom den revolutionära rörelsen. Den uppstod som direkt arvtagare till och verkställare av i grunden samma tendens som har sitt ursprung hos Marx och Engels, och först var framgångsrik i den ryska revolutionen och som kommer att förverkligas fullt ut i världsrevolutionen för människosläktets befrielse.

Max Shachtman (i november 1933)

Vänsteroppositionen och den kommunistiska rörelsen

Över hela världen genomgår den kommunistiska rörelsen en förfärlig kris. Ända sedan den dag Kommunistiska internationalen grundades i Moskva 1919 har den genomlevt flera kritiska perioder. En klar skiljelinje delar dock upp dessa i två huvudsakliga delar. En täcker internationalens fem första år, under vilket det i allmänhet registrerades tillväxtproblem, där partierna rensades från tillfälliga och ickekommunistiska element. På den andra sidan av skiljelinjen finner vi de senaste nio åren, med en nästan oavbruten nedgångskris, där den revolutionära flygeln skars bort från partierna.

Krisens verkningar är uppenbara för alla som har ögon att se med. I sin ungdom var Kommunistiska internationalen en livskraftig växande rörelse, vars auktoritet, prestige och framgång oavbrutet växte i alla länder under Lenin och Trotskijs vägledning. Den nuvarande ledningen har reducerat den till stagnation eller tillbakagång. En kris som skakar den kapitalistiska världen som den inte skakats sedan världskriget, finner internationalen oförmögen att handla. I Spanien erbjuder en folklig massresning kommunisterna sin första stora chans att leda en proletär kamp för frigörelse; det är bara det att det inte finns något kommunistiskt parti. I England, USA, Tjeckoslovakien, de skandinaviska länderna, Polen, Kina, Indien – i alla dessa länder där kommunismen en gång representerades av masspartier eller av partier på väg att nå massorna – vrider sig internationalens sektioner i handlingsförlamningens plågor.

Med betydelselösa undantag återfinns idag inte en enda av världskommunismens autentiska ledare från de första åren av dess organiserade existens kvar i leden – inklusive, och framför allt, det ryska partiet. Överallt har kommunistpartierna blivit till såll i vilka den kapitalistiska krisen ständigt öser nya sektioner av arbetarklassen, för att enbart förloras genom byråkratismens och den falska politikens håll. Nästan tretton år efter internationalens grundande har den överväldigande majoriteten av dess medlemmar inte tillhört partileden längre än två år; de gamla medlemmarna har förlorats eller uteslutits.

Varför angår denna katastrofala situation varje arbetare som är medveten om sina klassintressen? Av följande skäl:

Kommunismen är hoppet för hela arbetarklassen. Ett klasslöst socialistiskt samvälde kan inte upprättas utan att kapitalismen styre störtas. Att genomföra denna målsättning är arbetarklassens historiska uppdrag. Det revolutionära partiet är det skarpaste och mest effektiva instrument arbetarna har till sitt förfogande i kampen mot sin klassfiende. Ett sådant parti byggs inte på en dag eller av en person. Det växer ur behoven hos den klass vars intressen det representerar, till dess det omfattar dess mest avancerade, mest militanta och bäst beprövade förkämpar.

När massorna inte längre följer den härskande klassen, när denna inte längre med säkerhet kan tillfredsställa ens deras mest elementära dagliga behov och när massorna överflyttar sin förtroende till sitt eget klassparti – då stärks och härdas det senare så långt att det blir förmöget att utkämpa den sista striden. Genom att höja proletariatet till härskande klass öppnas en ny sida i mänsklighetens historia, ty arbetarna kan inte befria sig själva utan att frigöra hela mänskligheten. För att leda proletariatet i denna gigantiska inspirerande kamp, erbjuder den moderna historien såsom det mest utvecklade, som det enda möjliga ledarskapet – det kommunistiska partiet.

Det enda övriga parti som gör anspråk på att tala i arbetarnas namn är socialdemokratin, eller socialistpartiet. Men i själva verket är det småborgerlighetens parti, den kapitalistiska demokratins sista stöttepelare. Från ett försvar av "demokrati i allmänhet" växlar det till försvar av "demokrati i synnerhet", det vill säga försvar av sitt eget speciella kapitalistiska fosterland. De offerar världsproletariatets intressen till fromma för dess egna arbetararistokratis och medelklass intressen.

Under kriget var socialisterna imperialisternas främsta verktyg inom arbetarklassens led. De stödde det imperialistiska kriget, var och en i sin egen härskande klass intressen. Efter kriget försatt socialisterna inget tillfälle att ställa sig på samma sida som kapitalistklassen i den hårda striden för att slå ner det revolutionära proletariatet – om nödvändigt med väpnade medel.

Från sin första dag förklarade Kommunistiska internationalen ett skoningslöst krig mot socialisternas svek och förräderi, mot korruption och urartning inom arbetarklassen, mot byråkratism och opportunism. Kommunistpartierna föddes och växte överallt upp i kamp mot den socialistiska reaktionen. Över hela världen samlades åter den splittrade, förvirrade och skingrade revolutionära rörelsen under den ryska revolutionens och den världsomspännande kommunismens fana. In i det reaktionens mörker som socialisterna gett sitt fasta stöd bar kommunisterna fram ljuset från arbetarklassens framsteg. De bröt det strypkoppel av klassarbete som socialisterna dragit åt kring proletariats nacke. Massorna leddes än en gång in på klasskampens väg. På varje område av proletariats bemödanden – fackföreningar, strejker, parlament, demonstrationer, kooperativ, sportorganisationer – återuppväckte kommunisterna arbetarnas nedtryckta själar, ingöt nytt mod i dem, upplyste dem med nya idéer och inspirerade dem till ny stridbarhet. Efterkrigsreaktionen i varje land fann bara den unga kommunistiska rörelsen som stod upp och varnade efterkrigstidens blod- och profitindränkta bourgeoisie – inte bara att dess offensiv mot arbetarna inte skulle fortgå utan motstånd, utan för att arbetarna själva skulle gå på offensiv för att rycka upp det gamla och söndervittrade samhället med roten och grunda ett nytt.

Kommunismen – det ideal som återupplivades av ryska bolsjevikrevolutionen – var och förblir de undertrycktas och utsugnas hopp. Men om kommunismens parti är oförmöget att framgångsrikt leda kampen för frigörelse, kommer ingen annan kraft någonsin att upphäva kapitalets styre. Det är därför som Kommunistiska internationalens tillstånd och utveckling vitalt berör alla arbetare. Just därför är våra dispyter och strider inte någon privat affär. De angår hela arbetarklassen.

Vänsteroppositionen, organiserad i detta land som Communist League of Amerika (Opposition), CLA, föddes ur Kommunistiska internationalens kris. Dess ansträngningar är inriktade på att lösa denna kris. Denna enorma uppgift kräver att största möjliga antal kommunister och klasmedvetna militanter samarbetar. För att gynna denna samverkan, och för att den ska vara till större nytta än enbart känslomässig sympati, är det nödvändigt att man förstår ursprunget till och karaktären på Kommunistiska internationalens kriser vid de viktigaste ögonblicken i sin utveckling. Läsaren kan i sin undersökning av dessa samtidigt jämföra Vänsteroppositionens ståndpunkter mot händelseutvecklingens verkliga förlopp; inget kan vara en mera avgörande test av de motstridiga synsätten i den revolutionära rörelsen.

Kampen för partidemokrati

I likhet med den Kommunistiska internationalen själv formades Vänsteroppositionen i världsrevolutionens smältdegel, Sovjetunionen. Det tog form för första gången som en distinkt grupp i det kommunistiska partiet 1923, anförd av Leo Trotskij, som jämte Lenin framstod den ryska revolutionens och Kommunistiska internationalens främsta ledare.

Arbetsrepubliken höll i det ögonblicket på att gå igenom en besvärlig period.

I och med anammandet av den Nya Ekonomiska Politiken (NEP) 1921 hade man nått stora framgångar med att återställa landets ekonomiska liv. Relationen mellan arbetarna och bönderna, på vilken den ryska proletära diktaturens säkerhet vilade, stärktes. Merparten av de svåra umbärandena från ”Kriskommunismens” dagar, när revolutionen kämpade mot inbördeskrig och imperialistisk intervention hade övervunnits. På samma gång höll dock nya problem på att dyka upp, ibland så akut att de tog formen av en kris.

För att använda den allmänt accepterade term som myntats av Trotskij höll arbetarrepubliken på att gå igenom en "sax"-kris. Saxens öppnande representerade det gap som skapades av det stigande priset på tillverkade varor och minskningen av priset på jordbruksprodukter. Problemet var att bringa priserna i båda sektorerna i närmare harmoni med varandra.

Fabriker fann det svårt att bli av med sina produkter och produktionen sjönk. Löner betalades med avtagande regelbundenhet och betalades i pengar som minskat i värde, vilket inte räckte till att möta arbetarnas behov. Det var inte bara arbetslösheten som ökade, utan arbetarna och bönderna fann det allt besvärligare att inhandla fabriksstillverkade varor. Arbetarnas missnöje tog sig till och med uttryck i form av strejker.

Situationen skärpte också kommunistpartimedlemmarnas missnöje. Medan atmosfären av "krigskommunism" i stort eliminerades från landets ekonomi, fanns den kvar inom partiet. Den intensivt militära regim som påtvingats partiet av inbördeskrigets krav, hade inte bara överlevt själva perioden av krig utan hade i vissa avseenden blivit allt farligare. En väldig hierarki av utnämnda tjänstemän hade ersatt en fritt vald partiapparat. Initiativet och självständigheten hos partimedlemmarna i ledet höll på att kvävas. Befästheten av ett byråkratiskt kast framkallade underjordiska fraktionella grupperingar i partiet av mensjevikisk eller anarkosyndikalistisk färg, det är sant, men speglade inte desto mindre ett djupt missnöje hos partimedlemmarna.

Faran för byråkratism och behovet av arbetardemokrati i partiet hade öppet antytt av Lenin innan hans sjukdom tvingade honom att dra sig tillbaka från det aktiva partilivet. Han hade inte bara skrivit några svidande passager riktade mot byråkratism och byråkrater utan även uppmanat Trotskij att för bådars räkning åta sig en energisk kampanj i partiet för att rensa det från denna destruktiva cancer. Den tionde partikongressen hade under Lenins överinseende redan antagit en resolution för det energiska verkställandet av linjen om partidemokrati. Efter tolfte partikongressen, vilken på nytt bekräftade resolutionen, tilläts den fortfarande förbli en död bokstav, och den alltmer försämrade situationen förbättrades inte i någon som helst utsträckning. En bild av tillståndet inom partiet gavs vid tidpunkten av en så ståndaktig anhängare av den ledande fraktionen som självaste Bucharin:

Om vi genomförde en undersökning och frågade hur ofta våra partival genomförs med frågan från ordföranden, 'Vem är för?' och 'Vem är emot?' skulle vi lätt upptäcka att i majoriteten av fall har valen till våra partiorganisationer blivit till val inom citattecken, eftersom omröstningen äger rum utan föregående diskussion, men i enlighet med formeln, 'Vem är emot?' Och eftersom att ifrågasätta myndigheterna inte bådar gott slutar det hela där.

Om man tar upp frågan om våra partimöten, hur går det då till där? Val av mötets presidium. Det framträder någon kamrat från distriktskommittén, presenterar en lista och frågar, 'Vem är emot?' Ingen är emot och saken betraktas som avslutad ... Samma procedur med dagordningen ... ordföranden frågar, 'Vem är emot?' Ingen är emot. Beslutet antas enhälligt. Så ser den vanliga typen av situation i våra partiorganisationer. Man behöver knappast tillägga att detta ger upphov till en enorm våg av missnöje. Jag gav er flera exempel från våra lägsta enheters tillvaro. I lätt modifierad form går samma sak att lägga märke till i de efterföljande leden i vår partihierarki.

För att möta denna situation, vände sig Trotskij i ett brev till partiets centralkommitté den 8 oktober 1923 och gav uttryck för sina åsikter om tillståndet hos den nationella ekonomin och hos partiet. Han följdes av ett brev undertecknat av 46 av partiledarna som anslöt sig till honom ifråga om de flesta av de väsentliga idéer han formulerat. Trotskij ägnade en serie av artiklar om situationen vilka sammanställdes i en pamflett kallad "Den nya kursen" * – den formulering som användes av Trotskij för att definiera den vändning Trotskij uppmanade partiet att göra på ekonomins område och i sina egna led. Den kamp som fördes av Trotskij i vilken han omedelbart fick anslutning från vad som kallades "Moskvaoppositionen", fokuserades kring

* På marxistarkivet: [Den nya kursen](#)

kravet på en genuin tillämpning av resolutionen om arbetardemokrati och industrins samordning med jordbruket på basis av en plan för ekonomin.

Oppositionens krav hade ingenting gemensamt med den mensjevnikiska kampen för ”ren demokrati” trots det absurda argumentet från den styrande fraktionens sida. Mensjevnikerna och andra högersocialister har alltid överallt haft som plattform att störta den proletära diktaturen i Ryssland och återställa en regim av kapitalistisk ”demokrati”. Under den skulle de ryska socialisterna vara förmögna att verka på samma förrädiskt respektabla manér som har gjort dess bröder världen över så avskydda.

Oppositionen krävde arbetardemokrati i syfte att förhindra en byråkratisk urartning av partiet och den proletära diktaturen. Trotskij's varningar 1923, i vilka han egentligen bara vidareutvecklade Lenins ord om att ”historien känner till alla sorters urartningar” fördömdes som förtal av samma ”gamla garde” och ”leninistiska centralkommitté” som splittrades upp i dussintals olika fragment under åren som följde.

Programmet för återupprättande arbetardemokratin och avskaffandet av de byråkratiska deformiteter som började att handikappa partiet och diktaturen, hade ytterligare en viktig aspekt. Från första början var det sammanlänkat med perspektivet att påskynda det ekonomiskt efterblivna Rysslands industrialisering.

Trotsky underströk att arbetarrepubliken bara kunde övervinna hindret av ett primitivt organiserat och skött jordbruk och träda in på den breda kungsvägen mot socialismen genom att lägga en solid grund i form av storskalig maskinindustri. Med en sådan bas skulle proletariatet bli förmöget att tillgodose böndernas behov av billiga tillverkade produkter. Genom att föra en sådan politik av att systematiskt reducera den ekonomiskt och politiskt betydelsen av de exploaterande bönderna (kulakerna), skulle det på allvar inleda den socialistiska omvandlingen av ett jordbruk försett med teknisk utrustning av storindustrin.

För att uppnå detta förespråkade Trotsky centralisering av den nationella ekonomin och dess samordnade inriktning genom en nationell långsiktig plan och pekade på de framgångar som uppnåtts 1920 av en planerad ekonomi vad gällde återställandet av järnvägstransporternas effektivitet. Det motstånd som förslaget om ekonomisk planering då kom att stöta på i partiledningen är förbluffande i ljuset av det allmänna accepterandet av idén ett årtionde senare och de stora framsteg som gjorts genom att tillämpa planerad ekonomi fem år efter att det först fördes fram i partiet av oppositionen.

Kärnan i kontroversen i frågan formulerades inte så illa av Zinovjev, vid tidpunkten en våldsam motståndare till Trotsky och en talesman för Stalin-Bucharin-Zinovjev-majoritetsfraktionen, i hans tal den 6 januari 1924:

Det framstår för mig, kamrater, att det envetna framhårdandet i att klamra sig fast vid en vacker plan i grund och botten inte handlar om något annat än den gammalmodiga uppfattningen att en god plan är ett universellt botemedel, visdomens sista ord. Trotskij's ståndpunkt har gjort kraftigt intryck på många studenter. 'Centralkommittén har ingen plan, och vi behöver verkligen en plan!' är det rop vi hör idag från en viss sektion av studenterna. Rekonstruktionen av ekonomin i ett land som Ryssland är verkligen vår revolutions allra svåraste problem ... Vi vill att transportverksamheten ska skötas av Dzerzjinskij; ekonomin av Rykov; finanserna av Sokolnikov; Trotsky, å andra sidan, vill göra allting med hjälp av en 'statlig plan.'

I detta som i varje annat fall där majoriteten hamnade i konflikt med opposition, tog klasskampens utveckling på sig att hundrafalt rättfärdiga den åsikt som ursprungligen förts fram av Trotsky och hans kamrater. Majoriteten bemötte oppositionens program för en planerad ekonomi med det enda vapen som stod till deras förfogande – förlöjliganden, skällsord, och förvrängningar. I slutändan var de motvilligt tvungna att helt och hållet låna från precis samma

program som de årtal tidigare hade mobiliserat hela den kommunistiska rörelsen att rösta emot.

Oförmögna att möta oppositionen i de frågor som den faktiskt reste tillgrip partiledarna alla typer av demagogi. Vad Trotskij faktiskt skrev förvrängdes och förvreds bortom all igenkännlighet. Där han förespråkade att man skulle dra den unga kommunistiska generationen närmare in i ledningen så att det kunde återställa dess vitalitet, presenterades hans ståndpunkt för partiet som om han stod för att ställa de ”unga” mot de ”gamla” – det slitna tricket av en opportunistisk byråkrati. Där han underströk att den främsta orsaken till bildandet av så många fraktioner i partiet bottnade i undertryckandet av alla initiativ och kritik från gräsrotterna, anklagades han för att försvara fraktioner som en princip. Där han påpekade att all historia visade att inget ledarskap var immunt mot urartning, att partiet måste vidta drastiska åtgärder mot ökningen av byråkratism – anklagade de andra honom för att förklara att partiet hade urartat och att revolutionen blivit översvämmad av en byråkrati, Där han hävdade att staden måste leda landet, arbetaren bonden och industrin jordbruket utsattes han för den reaktionära anklagelsen att ”underskatta bönderna”.

Med den enorma apparaten till sitt förfogande var partiledarna förmögna att vända en majoritet av partimedlemmarna till sitt stöd. Kontrollen över Kommunistiska internationalens maskineri underlättade ytterligare ”nedröstandet” av oppositionen i partierna utomlands i vilka inte ens en tiondel av medlemmarna hade sett eller läst vad Trotskij själv faktiskt skrev och stod för!

Ett av de främsta skälen till den relativa lätthet med vilken en majoritet ställdes upp mot partiets vänsterflygel var de händelser som ägde rum nästan samtidigt som den ryska diskussionen. Det var reträtten i oktober 1923 av kommunisterna i Tyskland, vilken hade en kraftig effekt inte bara på den ryska diskussionen utan också på den internationella kommunistiska rörelsens liv för flera år framåt.

Lärdomar av Oktober

På hösten 1923 ställdes Tyskland inför en revolutionär situation som i allra högsta grad var gynnsam för proletariatet. Det kommunistiska partiet växte inte bara stadigt, även den härskande klassen ställdes inför nya svårigheter varenda dag. Den franska ockupationen av Ruhr återuppförde det första världskriget i mindre skala och förde till bristningsgränsen alla de motsättningar hos den Europeiska kapitalismen som Versaillesfördraget bara accentuerade. Så mogen var situationen att, som Trotskij sa, ”det blivit ganska klart att den tyska bourgeoisien bara kan ta sig loss från denna 'olösliga' position om bara kommunistpartiet inte i rätt tid förstår att bourgeoisiens position är 'olöslig' och inte drar de nödvändiga revolutionära slutsatserna.

Och det var just detta som kommunistpartiet misslyckades med att förstå och göra. Den revolutionära situationens högsta punkt nåddes i oktober. Ledningen, formad i vanorna från den gradvisa och normala ansamlingen av styrkor på partiets sida, förblev fullständigt passivt eller höll sig till den gamla farten. Den desperata bourgeoisien attackerade i militär formation, störtade de socialistisk-kommunistiska koalitionsregeringarna i Sachsen och Thüringen och vann en avgörande seger utan att partiet avfyrade ett skott. I det avgörande ögonblicket blåste de kommunistiska ledarna till en skamlig reträtt. Partiet kastades ut i förtvivlan och massorna i förvirring.

Den politik som drevs av partiledarna i Tyskland var inte säregen för Brandler och Thalheimer. Den härrörde från ledningen för Kommunistiska internationalen och det ryska kommunistpartiet, dvs, samma fraktion som hade inlett kriget mot Trotskij några månader tidigare. Den fatala politiken av tvekan, tvivel, av att räkna de väpnade styrkorna på båda sidor av barrikaderna för att se vilken klass som hade majoritet av en soldat – injicerades i venerna på

de redan tröga och timida tyska partiledarna av de lika tröga och timida och tvekande ryska partiledarna.

Så här skrev Stalin till Zinovjev och Bucharin i augusti 1923 om situationen i Tyskland:

Skall kommunisterna (i det nuvarande stadiet) sträva efter att gripa makten utan socialdemokratin? – är de redan mogna för detta? – detta är frågan enligt min åsikt ... Om idag i Tyskland, makten, så att säga, faller och kommunisterna griper den, kommer de att falla igenom med en krasch. Detta är i ”bästa” fall. Och i värsta – kommer de att slås sönder och samman och kastas tillbaka. Saken ligger inte i detta att Brandler vill lära massorna, utan i att bourgeoisien plus hög-socialdemokratin säkert kommer att förvandla denna undervisnings-demonstration till allmän slakt (för tillfället har de alla möjligheter till det) och skulle krossa dem. Säkerligen sover inte fascisterna, men det är fördelaktigare för oss att fascisterna angriper först: det kommer att samla hela arbetarklassen runt kommunisterna. (Tyskland är inte Bulgarien.) Dessutom är fascisterna i Tyskland, enligt de uppgifter vi har, svaga. Enligt min uppfattning måste tyskarna hållas tillbaka, inte spurras på.

Det Stalin gjorde var helt enkelt att i ett brev lägga fram vad som fanns främst i sinnena på alla de övriga medlemmarna av hans fraktion. Tillsammans med Zinovjev, misslyckades han att lyssna på den kritik Trotskij gjorde av de tyska partiledarna, veckorna och månaderna före den avgörande timman slog. Tvärtom, de hoppade upp till försvar av Brandler och Thalheimer. I det officiella materialet som publicerades om det ryska partiet centralkommittés plenum i september 1923, veckorna före den tyska reträtten, skrev de:

Kamrat Trotskij, innan han lämnade centralkommittés session, höll ett tal som storligen hetsade upp alla centralkommitté-medlemmarna. Han förklarade i detta tal att ledningen för det tyska kommunistpartiet är värdelös och att det tyska kommunistpartiets centralkommitté är genomsyrad med fatalism och dåsighet, etc. Kamrat Trotskij förklarade vidare att under dessa omständigheter är den tyska revolutionen dömd till misslyckande. Detta tal framkallade ett förbluffande intryck. Ändå var majoriteten av kamraterna av åsikten att denna breidsida berodde på en incident vid centralkommittés plenum som inte hade något att göra med den tyska revolutionen och att detta uttalande stod i motsättning till affärernas objektiva tillstånd.

Det var bara efter det förkrossande oktobernederlaget som Brandler och Thalheimer gjordes till syndabockar av Zinovjev och Stalin. De gjordes exklusivt ansvariga för den kurs som de inspirerats till av Kominterns ledning. Fastslåendet av Brandlers skuld i den tyska situationen utgjorde början och slutet på den analys som gjordes av byråkratin. Och en väldigt lämplig analys var det eftersom den lyfte från Stalins och Zinovjevs axlar bort deras egna tunga ansvar för det som hänt – såväl som för det som inte hänt – i Tyskland.

Men även om de brast i sitt ansvar utfördes uppgiften att granska det tyska oktober på ett briljant sätt av Trotskij i hans ”Oktoberns lärdomar”^{*}. Det väsentliga i hans dokument ligger i en mästerlig jämförelse av de problem som konfronterade de ryska bolsjevikerna på randen av resningen, och hur de framgångsrikt löste dem, med de problem som konfronterat de tyska och bulgariska partierna och hur de misslyckats med att lösa dem. (I september, en månad före oktober-nederlaget, hade också det bulgariska kommunistpartiet drabbats av ett förkrossande slag vilket kastade det tillbaka för flera år.) I uppsummeringen av sin studie, vilket var beräknat att skola de kommunistiska partierna i den proletära resningens akuta problem – sedd i ljuset av en stor seger och allvarliga nederlag – skrev Trotskij senare:

Vid nederlaget i Tyskland 1923 fanns det naturligtvis många nationella säregenheter, men det fanns också många väldigt typiska drag som pekar på en allmän fara. Denna fara kan kallas *det revolutionära ledarskapets kris på tröskeln till det väpnade upproret*. Till själva sin natur är det proletära partiets medlemsbas betydligt mindre mottaglig för påverkan från den borgerliga opinionen. Men i de avgörande ögonblicken kommer delar av partitoppen och mellanskikten i partiet ofelbart i större eller mindre utsträckning att duka under för borgarklassens materiella och ideologiska terror.

^{*} På marxistarkivet: [Oktoberrevolutionens lärdomar](#)

Denna fara kan man inte lösa genom att vifta undan den. Det finns förvisso ingen patentrösning som fungerar under alla förhållanden. Men ett första nödvändigt steg att bekämpa detta hot är att förstå dess orsaker och natur. Det faktum att det oundvikligen uppstår eller utvecklas en högergruppering i varje kommunistiskt parti under perioden ”före oktober” återspeglar å ena sidan de oerhörda objektiva svårigheter och faror som finns inneboende i detta ”språng”, och å den andra den borgerliga folkopinionens våldsamma tryck. Häri ligger högergrupperingarnas kärnpunkt och betydelse. Och just därför är det oundvikligt att det uppstår tvekan och vacklan i de kommunistiska partierna just i det ögonblick när detta är som farligast. I vårt parti var det bara en minoritet av partitoppen som vacklade 1917, och de besegrades tack vare Lenins hårda energi. I Tyskland vacklade hela ledningen och denna obeslutsamhet fördes vidare till partiet och via det till klassen. Därför missade man den revolutionära situationen. I Kina där arbetarna och fattigbönderna stred för att gripa makten *motarbetade det centrala ledarskapet kampen*. Detta är givetvis inte de sista ledarskapskriserna som en ledning kommer att genomgå under de mest avgörande historiska ögonblicken. Ett av kommunistpartiernas och Kominterns viktigaste uppgifter är att minimera dessa oundvikliga kriser. Och det går bara att uppnå genom att helt och fullt förstå erfarenheterna från oktober 1917 (och det politiska innehållet i vårt partis dåvarande högeropposition), och kontrastera det mot det tyska partiets erfarenheter 1923.

Häri ligger kontentan av *Oktoberrevolutionens lärdomar*.*

Det var exakt denna analys som de ryska partiledarna med alla medel sökte att undvika. När Trotskij talade om högerflygeln i det ryska partiet 1917 visste alla att han hänvisade till Zinovjev, Kamenev, Rykov, Tomskej, Stalin och de övriga som hade, vid ett eller annat tillfälle under månaderna som föregick den bolsjevikiska resningen tagit ställning mot den socialistiska revolution gentemot vilken Lenin och Trotskij styrde partiet. De visste, dessutom, att en granskning av denna högst betydelsefulla fas av den tyska reträtten skulle avslöja att dessa samma ledare inte hade höjt sig högre på den revolutionära skalan 1923 än de hade 1917.

Som ett resultat drogs inte de rika lärdomar som erbjöds arbetarklassen och den kommunistiska rörelsen av nederlagen i Tyskland och Bulgarien av ledningen för Kommunistiska internationalen.

Den beslöt att offra dem för kampen mot ”trotskismen” som de uppfann i syfte att skyla över sin egen katastrofala kurs. Den officiella pressen var fylld av oändliga artiklar och tal av partiledarna, som fördömde och förvrängde Trotskijs ståndpunkter, och berömde sin egen ”leninistiska renhet” och krävde att hela internationalen skulle ta ställning mot Oppositionen.

Ett exempel på hur den Kommunistiska internationalen tog ställning mot Oppositionen erbjöds av omröstningen i det amerikanska partiet. Fastän ”Oktoberns lärdomar” aldrig trycktes av partiet på engelska och aldrig lästes av nittionio procent av medlemmarna eller ledningen, var de alla tvungna att lägga sin röst till stöd för det ”leninistiska gamla gardet” och i fördömande av Trotskijs uppfattningar. Detta skadliga system utsträcktes senare och helgades i en sådan grad att i varje efterföljande dispyt mellan byråkratin och Oppositionen togs det för givet att den senare hade fel. Den måste angripas fastän dess åsikter aldrig offentliggjordes för de kommunistiska arbetarna.

Denna korruppering av partierna blev till ett karaktäristiskt drag som ända till denna dag utmärkt alla de följande åren av kampanjen mot Vänsteroppositionen. Det kunde inte heller vara på något annat sätt. Vem än som är säker på sin ståndpunkt behöver inte frukta framläggandet av en motsatt ståndpunkt. Bara de som är tvungna att försvara en falsk ståndpunkt måste tillgripa den byråkratiska metoden att undertrycka den motsatta ståndpunkten, eftersom den felaktiga åsikten skulle aldrig kunna överleva en objektiv och demokratiskt organiserad diskussion.

---

* Ur [Tredje internationalen efter Lenin](#) (på marxistarkivet)

Teorin om socialism i ett land

Nederlaget för upproret i Bulgarien i september 1923 och oktoberreträten i Tyskland, några månader senare följt av krossandet av resningen i Reval i Estland, inledde en ny utvecklingsperiod i Europa, full med långtgående konsekvenser. Reträten i Tyskland gav bourgeoisien det andrum det sökt och behövde. Några få månader senare stärktes den tyska kapitalismens sviktande system av de guldinjektioner som det mottog under Dawes-planen. I England kom för första gången MacDonalds Labour-regering till makten. I Frankrike bildades den liberala Herriot-ministären och den omedelbara faran för en ny "Ruhr-attack" mot Tyskland sjönk undan i den politiska bakgrunden.

Bland de förfärande effekterna av den fatala tyska reträtten, kunde allra redan följande skönjas: efterkrigstidens stora revolutionära tidvattenvåg hade definitivt ebbat ut. En period av borgerlig demokratisk pacifism höll på att ta sin början i Europa. I åtminstone Centraleuropa, var den kommunistiska rörelsen försvagad av de nederlag de utstått och dessa nederlag hade gett socialdemokratin ny livskraft.

Inget av dessa periodens symptom erkändes av Komintern-ledningen. När de pekades ut av Trotskij, som föreslog att internationalen skulle rikta in kursen i samklang med den nyligen uppkomna situationen, blev han helt enkelt angripen som en ... likvidatör. Så sent som Kominterns femte kongress, 1924, Stalin, Zinovjev, Bucharin och alla de andra Trotskij-belackarna proklamerade att den revolutionära situationen låg rakt framåt, att oktobernederlaget bara var en episod och att Oppositionen hade tappat tron på revolutionen!

Men allt eftersom veckorna övergick i månader, kastade de ett kyligt ljus över denna lättsinniga analys. Det blev klart för alla att den revolutionära vågen verkligen hade sjunkit tillbaka. I sinnena på dem som anklagade Oppositionen för "likvidationism" växte övertygelsen att revolutionen i Västeuropa var uppskjuten för en lång, lång tid framöver. Vad som återstod att göra, tänkte byråkraterna, var att konsolidera det som redan erövrats – Ryssland – och sluta öda energi på en västeuropeisk revolution som hade sjunkit till botten av dagordningen.

Det är under dessa omständigheter, och i pessimistiska sinnesstämning som den centristiska och högerflygelns partibyråkrati försatt sig i, som teorin om "socialism i ett land" formulerades. Enligt denna teori, som behandlar den grundläggande fråga som skiljer Vänsteroppositionen från högerflygeln och den centristiska fraktionen i den kommunistiska rörelsen, kan ett klasslöst samhälle byggas upp i ett enda land ensamt, Sovjetunionen, även om proletariatet i de mer avancerade länderna inte lyckas att gripa makten.

Enbart formuleringen av teorin avslöjar att dess författare bara kunde hade formulerat den om deras tro på världsrevolutionen hade krossats. Det är omöjligt att föreställa sig att Ryssland kommer att fullborda ett klasslöst samhälle tidigare än arbetarna i något av de europeiska länderna kommer att gripa makten.

Losovskij, ordföranden för Röda Fackföreningsinternationalen, gav bara uttryck för vad som intog den främsta platsen i hans kollegors sinnen vid den tidpunkt när han skrev att stabiliseringen av Europa skulle vara i decennier. (Detta var en tid efter Dawes-planen när till och med stalinisterna var tvungna att erkänna att en bräcklig kapitalistisk stabilisering tagit sin början.) Om det var fallet, gäller inte längre den leninistiska utsagan att vi lever i en period av krig och revolutioner. I vilket fall som helst var revolutionen långt borta. Så vad är det för mening att öda vår energi på revolutioner utanför Ryssland som inte kommer att inträffa, I synnerhet när det är så mycket "att göra hemma", och i synnerhet, när "vi har alla förutsättningar som behövs för att bygga upp ett socialistiskt samhälle själva"?

Utopiska socialister och nationalister har förespråkat teorin om socialism i ett land före denna tidpunkt. I dagens Tyskland är teorin om en "självständig" nationell ekonomi som gradvis

minskar sina förbindelser med världsekonomin till den punkt där den upphör, "autarki," som det kallas – det reaktionära idealet för Hitlers fascister.

Före de ödesdiga dagarna 1924, fördes aldrig denna idé fram i den kommunistiska rörelsen. Marx och Engels polemiserade speciellt mot idén om en nationell socialistisk utopi i alla sina verk. Även Stalin var tvungen att erkänna att de båda grundarna av den vetenskapliga socialismen aldrig hyste idén, när han sa att möjligheten att bygga socialism i ett enda land "första gången framfördes Lenin redan 1915". (Som kommer att ses, är även hänvisningen till Lenin fullständigt ogrundad.)

Bolsjevikpartiets program under vilket det genomförde 1917 års revolution, innehåller inte någon hänvisning till denna teori. Rysslands Kommunistiska Ungdomsförbunds program, som antogs 1921 under överinseende av Bucharin och partiets centralkommitté, säger att Ryssland "kan uppnå socialismen bara genom den proletära världsrevolutionen, vars utvecklingsepok vi nu inträtt i". Utkastet till ett internationellt program som lades fram av Bucharin och Thalheimer vid Kominterns fjärde kongress 1922, säger inte ett ord om möjligheten av bygga ett socialistiskt samhälle i ett enda land. Samma kongress "understryker för proletärerna i alla länder, att den proletära revolutionen aldrig kan fullständigt segra inom ett enda land utan att den fastmera måste segra internationellt, som världsrevolution" i sin enhälligt antagna resolution om Rysslands revolution.

1919 skrev Bucharin, en av de senare profeterna av den nationella socialismens evangelium, att "perioden av den stora utvecklingen av produktivkrafterna (för att inte tala om att fullborda ett socialistiskt samhälle! – M.S.) bara kan ta sin början med proletariats segrer i flera stora länder." Lenin försäkrade

Endast i länder med en tillräckligt utvecklad sådan klass kan en direkt övergång från kapitalism till socialism vara möjlig utan speciella övergångsåtgärder i landsomfattande skala. Att läget i Ryssland är annorlunda, att industriarbetarna utgör en minoritet och småjordbrukarna den stora majoriteten i Ryssland har vi framhållit i en hel rad skrifter, i alla våra framträdanden, i hela pressen. I ett sådant land kan en socialistisk revolution segra slutgiltigt endast om två villkor är förhanden. Det första är att den i tid stöds av en socialistisk revolution i ett eller flera framskridna länder.... Det andra villkoret är en överenskommelse mellan proletariats, som utövar sin diktatur eller håller statsmakten i sina händer, och böndernas flertal.... Att endast en överenskommelse med bönderna kan rädda den socialistiska revolutionen i Ryssland, så länge en sådan inte brutit ut i andra länder det vet vi.*

Stalin själv, som först formulerade teorin om nationell socialism, skrev i den första upplagan av sin *Leninismens problem* att

Socialismens viktigaste uppgift – att organisera den socialistiska produktionen – är ännu olöst. Kan man lösa denna uppgift, kan man uppnå socialismens slutgiltiga seger i ett land utan gemensamma ansträngningar av proletärerna i flera framskridna länder? Nej, det kan man inte... För socialismens slutgiltiga seger, för organiserandet av den socialistiska produktionen är ett lands ansträngningar, i synnerhet då det är fråga om ett bondeland som Ryssland, inte tillräckliga, för detta kräves ansträngningar av proletärerna i flera framskridna länder.

Det är bara i den andra upplagan av samma arbete, tryckt samma år, som han vrängde ut och in på tydliga och definitiva slutsats och lade fram den fortfarande försiktiga formel som sedan har utvecklats till ett hämningslöst nationalistiskt evangelium:

När det segerrika proletariats i ett land konsoliderat sin makt och dragit bönderna med sig, kan och måste det bygga upp det socialistiska samhället. †

* Lenin, "Rapport om överskottsrekvisitionens ersättning med naturaskatt", vid RKP(b)s 10:e kongress, mars 1921. På marxistarkivet: [Rysslands kommunistiska partis \(bolsjevikerna\) tionde kongress](#)

† *Leninismens problem* (1951 års upplaga), sid. 204 resp 42

Inget har någonsin sagts som kan tillbakavisa vår karaktärisering av denna teoris ursprung och väsen, född i reaktionens moderliv och avlad av ett defaitistiskt sinnestillstånd. Vänsteroppositionen hävdade att för att bygga ett socialistiskt samhälle i Sovjetunionen krävdes hjälp från den proletära revolutionen i ett mera avancerat land eller länder. Tillsammans med Stalin och Bucharin hävdade Kominterns internationella apparat att ett socialistiskt samhälle kunde byggas upp utan det "statliga stödet" från arbetarna i andra länder – förutsatt att det inte äger rum någon militär intervention från den utländska bourgeoisien! Och för att förhindra denna intervention, att blott agera som gränsvakter åt Sovjetunionen, har nu blivit kommunistpartiernas främsta uppgift. Betoningen är betydelsefull. Tidigare var de olika partiernas främsta uppgift revolutionen i deras respektive land, vars seger är den yttersta garantin för världssocialismens seger – inklusive socialismen i Ryssland. Nu har kommunistpartierna reducerats till ställningen som Sovjetunionens "vänner".

Den "praktiska" betydelsen av denna teoretiska dispyt kan inte överdrivas. Socialism byggs inte på en dag. Bara småborgerliga anarkister tror att det "fria samhället" kommer att upprättas dagen efter störtandet av den borgerliga staten. Marxister vet att "vägen av organisation", med Lenins ord, "är en lång väg, och den socialistiska konstruktionens uppgifter kräver ett långvarigt, envist arbete och verklig kunskap som vi inte besitter i tillräcklig utsträckning. Även nästa generation, som kommer att vara än mer utvecklad, kommer knappast vara förmögen att uppnå den fullständiga övergången till socialism." Om det hävdas, som Stalin gör, att denna långa väg helt och hållet kommer att vandra "ensamt," innan arbetarna i andra länder har störtat sin bourgeoisie, då har den proletära världsrevolutionen skjutits upp – åtminstone i ens sinne – för en obestämd period.

Oppositionen ansåg och deklarerade: Den proletära revolutionen i väst är mycket närmare att förverkligas än avskaffandet av klasserna och upprättandet av ett socialistiskt samhälle i Ryssland. Om den inte är närmare, då är den proletära revolutionen i Ryssland dömd! Denna enkla sanning upprepades tusen gånger av Lenin, som inte hade ett uns av "pessimism" eller "tvivel på den ryska revolutionen" i sin natur. "Vi lever inte", skrev han, "bara i en stat utan i ett system av stater och det är otänkbart att sovjetrepubliken kommer att existera sida vid sida med imperialistiska stater för någon längre tid." Denna idé är bokstavligen genomsyrad med realistisk marxistisk internationalism.

Vad är denna internationalism? Det är inte bara sentimentala, lösligt hopfogade nationella länkar, som förenar världens arbetare i en kedja av sagor om solidaritet bara i ord. Den växer direkt fram ur utvecklingen av världsekonomin. Kapitalismens imperialistiska stadium, dess expansion i världsskala, den enorma och vitala betydelsen av export och import för kapitalismens bibehållande, monopol som sträcker sig till jordens ände, ett lands ömsesidiga beroende av ett annat – dessa är några av världsekonomin drag.

Kapitalismen har inte mognat för den socialistiska revolutionen i det enda eller det andra landet, stort eller litet, efterblivet eller avancerat. Den har mognat för socialismen i världsskala. Detta faktum skapar inte bara grunden för en levande internationalism, utan också för omvandlingen av det gamla samhället av det segrande proletariet.

Men om varje land kan bygga ett slutet socialistiskt samhälle genom dess eget proletariats ansträngningar och resurser, då blir internationalism en sentimental fras för helgdags-resolutioner. Om den kan fullbordas i det efterblivna Ryssland ensamt, då kan det säkerligen göras i det mer avancerade Tyskland, i Frankrike, i England, och förvisso i USA. Vilket behov har då kommunisterna för en egen högt centraliserad handlingsinternational.

Vidare: utvecklingen av alla existerande samhällen fram till idag, och i synnerhet av det moderna kapitalistiska samhället, har varit i riktning mot ökande inbördes relationer i världsskala och ömsesidigt beroende. Kapitalismen når sitt högsta utvecklingsstadium, det utvecklas

till sina mest majestätiska ekonomiska höjder, inte genom att dra sig tillbaka inom sitt nationella skal, utan genom att från varje nationellt territorium utsträcka de länkar som oupplösligt binder dem till resten av världsekonomin. Förenta Staternas, eller Frankrikes, eller Indiens ekonomi är bara den "nationella" manifestation av en världsekonomi. Länderna med den mest efterblivna kulturen, tekniken och levnadsstandarden är de som spelar den minsta rollen i världsekonomin; och tvärtom.

Socialism förutsätter ett avsevärt mycket högre stadium av utveckling än den som nåtts av kapitalismen i dess mest blomstrande dagar, en högre kultur, teknik, och levnadsstandard. Det innebär inte bara avskaffandet av klasserna, utan avskaffandet av skillnaden mellan arbetaren och bonden, mellan stad och land, upphävandet av jordbruket genom dess industrialisering. Men detta innebär i sin tur att ett socialistiskt samhälle måste utvecklas mycket längre längs den ekonomiska och tekniska (dvs, den kulturella) vägen än kapitalismen.

Teorin om socialism i ett land implicerar (och dess talesmän hävdar uttryckligen) att detta skall åstadkommas genom göra Sovjetunionen fullständigt oberoende av resten av världen. Men detta kan bara "åstadkommas" genom ta vägen tillbaka från den kapitalistiska utveckling som gick i den motsatta riktningen. I opposition till denna reaktionära, utopiska idé, förklarar marxisterna att vägen till socialism förutsätter ett ökande deltagande i världsekonomin, inte bara i den framtida socialistiska världsekonomin, utan just nu, under den kapitalistiska världsmarknadens villkor. För denna kapitalistiska världsekonomi är en vilken, enligt Lenin, "vi är underordnade, med vilken vi är förbunden och från vilken vi inte kan komma undan."

Mot den stalinistiska teorin, förde Oppositionen på nytt fram Marx' and Engels klassiska formel: Den permanenta revolutionen. Denna formel, som först fördes fram av grundarna av vetenskaplig socialism för att uttrycka proletariatets intressen vid en tidpunkt när den progressiva bourgeoisien efter att ha kommit till makten, försökte upprätta "ordning" och få stopp på den revolutionära framryckningen, skisserades först av Trotskij vid tiden för den första revolutionen i Ryssland. Enligt hans uppfattning kunde inte den annalkande revolutionen i Ryssland stanna vid det borgerligt demokratiska stadiet efter störtandet av den tsaristiska absolutismen, utan skulle obevekligt drivas till det socialistiska stadiet av proletariatets diktatur. Men den kan inte stanna där heller eftersom de motsättningar som en socialistisk diktatur står inför i ett enda land, och det i ett övervägande agrart land, kan bara lösas på den internationella nivån. Istället för att ställa sig det utopiska målet av en nationellt isolerad socialistisk republik, skulle proletariatet skriva in på sin fana den permanenta revolutionens paroll; dvs att diktaturens bevarande i ett land var beroende den proletära revolutionens utvidgning i världsskala, eller åtminstone i flera av Europas avancerade kapitalistiska länder.

Men om den proletära revolutionen i väst inte desto mindre är försenad – vad skall vi då göra? Skall vi ge upp makten i Sovjetunionen? är den "förintande" knäckfråga som förs fram av stalinisterna. Inte alls! Lenin och Trotskij, som aldrig trodde på utopin om en nationell socialism, befann sig under sex år i spetsen för den proletära diktaturen och föreslog inte enda gång att "ge upp makten". Vad de gjorde och som Vänsteroppositionen idag föreslår, var att behålla makten i den första fästning som erövrats av proletariatet. I denna fästning måste, samtidigt som ser fram emot assistans från arbetarna i andra länder, de socialistiska elementens ställning i landet stärkas mot de kapitalistiska elementen. Detta innebär användandet av de "två hävstångar" som står till proletariatets förfogande: den långa hävstången av internationell revolution och den kortare hävstången av att lägga och stärka grundvalarna för en socialistisk ekonomi hemmavid.

Vad det verkligen inte innebär är att Rysslands arbetare och bönder skall duperas med den bombastiska illusionen om att "socialismen kommer att ha upprättats" i slutet av ytterligare fem år – på grundval av Ryssland ensamt och oavsett vad som händer med revolutionen i Europa,

Asien och Amerika. För det kommer att bli förfärliga konsekvenser att stå till svars för när räkenskaperna måste avgas.

Denna skadliga teori, som slutligen skrevs in i Kommunistiska internationalens grundläggande program 1928, har medfört den största skada för den revolutionära rörelsen i och utanför Sovjetunionen. Från den härrörde den obrutna kedja of misstag, nederlag, katastrofer och bakslag som den kommunistiska rörelsen har drabbats av sedan 1924. Bland de första av de händelser i vilken denna teori avslöjade sin betydelse var den brittiska generalstrejken 1926.

Den brittiska generalstrejken 1926

Efter den tyska oktoberretorten framförde Oppositionen uppfattningen att den omedelbart revolutionära situationen nu nått sitt slut. Det officiella synsättet, framlagt vid femte Kominternkongressen 1924, var att den revolutionära vågen bara börjat brytas. Fyra månader efter det avgörande tyska nederlaget tillkännagav Zinovjev att "Tyskland uppenbarligen närmar sig ett alltmer skärpt inbördeskrig". Stalin tillade: "Det är inte sant att de avgörande striderna redan stått, att proletariatet lidit nederlag i dessa strider och att bourgeoisien som ett resultat har blivit starkare".

Fullständigt blinda för det faktum att en period av kapitalistisk stabilisering satt in till följd av deras egna misstag och tillkortakommanden, orienterade byråkraterna Komintern på basis ett omedelbart revolutionärt uppsving och inbördeskrig. Men när det började bli uppenbart till och med för den som saknade ögon att se att den femte kongressens perspektiv var ytterligt falskt, försökte byråkratin, inställd på upprätthålla sin egen prestige, stötta upp sina nu misskrediterade förutsägelser genom att uppfinna revolutionära fenomen. Enkelt uttryckt ledde femte kongressens ultraradikala frasmångleri direkt till opportunist, till att måla rörelser och personer vilka hade föga eller intet gemensamt med revolutionen i revolutionära färger.

När ingen revolution dök upp där den förutspåts (Tyskland och Bulgarien) gjorde man istället ivriga försök att upptäcka revolutionen där den inte fanns. Det var under denna period som knappast någon klipsk småborgerlig eller arbetarpolitiker på tre kontinenter undgick att hyllas som ett "förvärv" för den revolutionära rörelsen.

Borgerliga bondeledare som Green i Nebraska, Raditj i Jugoslavien och den katolske äventyraren Miglioli i Italien – hyllades i mischmaschet "Röda bonde"-internationalen som "ledare för de revolutionära bönderna". Komintern skapade Världsförbundet mot imperialism som tillflykt för de misskrediterade arbetarpolitiker, pacifister och borgerliga nationalister som behövde skydd mot den växande stridbarheten hos massorna, som börjat att förlora sina illusioner. Lobbyister i det amerikanska Vita Huset, arabiska prinsar, egyptiska nationalister, brittiska arbetarmissledare, franska frimurare och borgerliga journalister, tyska, österrikiska och tjeckiska läkare och advokater, gerillaledare och arbetslösa politiker från Mexiko, katalanska irredentister och gandhister från Indien – alla fann de en tillflyktsort i Kominterns förnum. Mot Trotskij's röst fick den kinesiska borgerlighetens Guomindang plats som broderparti i Kommunistiska internationalens styrelse!

Av alla de upptäckter som gjordes i detta sökande efter irrbloss som skulle stötta upp den femte kongressens fantastiska byggnad visade sig Anglo-ryska kommittén vara en av de allra mest förödande. Denna kommitté bestod av ledningarna för de engelska och ryska fackföreningarna, bildad efter ett brittiskt fackföreningsbesök i Sovjetunionen mot slutet av 1924.

Det ursprungliga syftet med kommittén var att främja skapandet av internationell facklig enhet. "Skapandet av Anglo-ryska kommittén", skrev Oppositionen 1927,

var vid en viss tidpunkt ett helt riktigt beslut. Påverkade av de arbetande massornas utveckling åt vänster tog de liberala arbetarledarna, precis som de borgerliga liberalerna vid en revolutionär

rörelses tillblivelse, ett steg åt vänster för att behålla sitt inflytande över massorna. Att hålla dem där var fullständigt korrekt.

Men kommitténs vidd och attribut vidgades snabbt långt utöver det ursprungliga målet. Från att ha varit ett tillfälligt block mellan en revolutionär och en reformistisk organisation med ett klart definierat och begränsat syfte, förlänades kommittén av Stalin och Bucharin med egenskaper och mål den absolut inte kunde ha. Den blev, enligt Stalin, ”organisationen av en bred rörelse i arbetarklassen emot nya imperialistiska krig i allmänhet och emot en intervention i vårt land, i synnerhet för Englands del, den mäktigaste imperialistmakten i Europa”. Partiets Moskva-kommitté tillkännagav att ”den kommer att bli det organisatoriska centrum som samlar proletariats alla internationella styrkor i kamp mot varje försök från den internationella bourgeoisien att börja ett nytt krig.”

Vänsteroppositionen påpekade förgäves det falskheten i denna uppfattning som framställde typen av brittiska arbetarledare som Purcell, Cook, Hicks, Seales och Citrine som de revolutionära organisatorerna av världens arbetarklass mot imperialistiskt krig och för Sovjetrepublikens försvar. Det hade nu blivit rena vanan att inte behandla Oppositionens argument. De anklagades helt enkelt för att vara emot enhetsfrontspolitiken och att stå i sir Austen Chamberlains sold!

Den stalinistiska uppfattningen om den Anglo-ryska kommitténs roll och karaktär härrörde direkt ifrån teorin om socialismen i ett land. Enligt denna kunde man bygga nationellt isolerad ekonomi i Ryssland ”om” man bara kunde avvärja en utländsk militär intervention. Det var denna idé som drev stalinisterna att frenetiskt leta efter ”anti-interventionister” och att förvandla kommunistpartierna till sovjetiska gränspatruller. Purcell, som behövde alliansen som en sköld mot attacker av de revolutionära militanter i England hyllades som en av organisatorerna av kampen mot en militär intervention, det enda som skulle kunna hindra Ryssland från att bygga ett socialistiskt samhälle. Det fackliga blocket blev snabbt ett politiskt block mellan reformisterna i England och den ryska partibyråkratin, inte för en stund utan för en längre tid. På alla Kominterns språk sjöng man lovsånger till dessa den brittiska borgerlighetens ställföreträdare bland arbetarna. Kommittén betecknades som världsproletariats fasta bålverk mot krig och intervention. Bara Oppositionen förklarade att ”ju mera skärpt det internationella läget, ju mera kommer Anglo-ryska kommittén att förvandlas till ett vapen för den engelska och internationella imperialismens”. Senare händelser skulle fullständigt bekräfta denna obeaktade varning.

Det första seriösa testet av den Anglo-ryska kommittén var den brittiska generalstrejken 1926, vilken bröt ut mitt under den stora gruvstrejken. Precis som varje metall bäst prövas i eld, så skulle Purcell & Co:s alla fritt avgivna försäkningar om vänskap med Ryssland, lojalitet till de brittiska arbetarna och fientlighet emot den brittiska imperialismen utsättas för en avgörande prövning i flammorna från generalstrejken. Och precis som Oppositionen varnat för visade hela det brittiska generalrådet, såväl dess vänsterflygel som höger, en vanärande feighet och trolöshet, en orubbad lojalitet gentemot den härskande klassen, och hat och fruktan för det revolutionära proletariats.

Efter nio dagars generalstrejk, när en revolutionär situation höll på att växa fram i vilken den härskande klassens makt inte så mycket vilade på dess egen styrka, som på det stöd som arbetarledarna åtnjöt hos arbetarklassen, utdelade Generalrådet medvetet ett dråpslag mot dråpslag. Inför den extremt militanta stämning bland arbetarna, den ömkligt hjälplösa bourgeoisien och sådana intermezzon som flera väpnade regementens vägran gripa in mot de strejkande – rusade bourgeoisiens alla fackföreningslakejer till regeringsbyggnaderna för att rådgöra med kungens ministrar om hur rörelsen skulle krossas.

Den ”röda” fernissa med vilken dessa arbetarnas vänsterledare hade täckt sig själva torkades av i patriotisk yra. Det ekonomiska stöd som skickades från Ryssland till de strejkande gruvarbetarna avvisades indignerat med epitet som ”det där fördömda ryska guldet”. Röda fanan halades snabbt till förmån Union Jack. Purcell och hans kollegor visade sig inte vara ”det organisatoriska centrum som omfattar proletarietets internationella krafter för kampen” utan en ytterst pålitlig stöttepelare för en desperat härskande klass. Man kan knappast tänka sig en mer förödande dom över det stalinistiska synsättet och bekräftelse av Oppositionens.

Vad var då kommittén under dessa upphetsande dagar av kamp och förräderi? Man kan som Kautsky bedrövat sa om Andra internationalen 1914: Den var bara ett fredsinstrument, i krigstid var den värdelös.

Mera korrekt: den var värdelös för revolutionärerna, för Ryssland. För firmans brittiska partners hade den ett särskilt värde. Purcell, Swales och Hicks utnyttjade maximalt den prestige de kunde få ut av sitt formella och föga kostsamma samarbete med bolsjevikernas representanter i Anglo-ryska kommittén. Istället för att hjälpa massorna att frigöra sig från sina falska ledare, tjänade A-RK dessa som en ”bolsjevikisk” sköld mot slagen från gräsrotterna, och i synnerhet kommunisterna. När Purcell attackerades av sina ”egna” kommunister kunde han lätt försvara sig med att säga: De ryska kommunisterna är annorlunda, de angriper oss inte som ni gör. Tvärtom sitter de tillsammans med oss i fridsamma konferenser.

Omedelbart krävde Oppositionen att den prestige som A-RK, och i synnerhet dess ryska halva hade skulle användas till att avslöja de brittiska ledarnas förräderi. Den krävde en demonstrativ brytning med Purcell & Co, så att de senare inte längre skulle kunna gömma sig bakom de ryska fackföreningarna. Stalin och Bucharin gick häftigt emot en brytning – lika häftigt som de ett par år senare gick emot varje enhetsfront, inte bara med Purcelliterna, utan med de ”socialfascistiska” arbetare som ännu följde sina reaktionära ledare.

Under mer än ett år efter det avskyvärda förräderiet mot generalstrejken fortsatte Stalin att upprätthålla sin ”enhetsfront” med Purcell. Anglo-ryska kommittén skulle förhindra en brittisk intervention i Ryssland och på så vis göra det möjligt för Sovjetrepubliken ... att ostört bygga socialismen.

Denna fatala kurs fortsatte tills kommitténs Berlinkonferens i april 1927. Protesterade kommittén emot brittiska kanonbåtars bombardemang av Nanking? Protesterade kommittén mot polisraiden mot Arcos, Sovjets handelsorganisation i London? Sa den ett enda ord om dess brittiska partners förräderi under generalstrejken och gruvstrejken? Den gjorde inte något av detta. Men istället antog man en häpnadsväckande resolution där ryssarna och engelsmännen båda deklarerade:

1. Fackföreningsrörelsens enda representanter och talesmän är de brittiska fackföreningarnas kongress och dess Generalråd;
2. ... värderar, samtidigt, att det broderliga bandet, mellan de båda ländernas fackföreningsrörelser, införlivat i Anglo-ryska kommittén, inte kan och inte får inkräkta på eller inskränka deras rättigheter och autonomi som respektive lands ledande fackliga organ; och inte heller på något sätt blanda sig i deras interna angelägenheter.

Detta dokument, som bara kunde ha en bedövande effekt på de brittiska kommunisterna, och Minority Movement i synnerhet, innebar kulmen på kapitulationen inför Purcell & Co (vilka i sin tur ”kapitulerade” för Baldwin och borgerligheten vid varje avgörande ögonblick). Allt gjordes i namn av socialismen i ett land. Kommunismens misslyckande att handla på ett revolutionärt sätt England, förbudet mot att dra de grundläggande lärdomarna av erfarenheten med den Anglo-ryska kommittén och det resulterande avgörande nederlaget för rörelsen – kastade tillbaka de kommunistiska styrkorna i Storbritannien för årtal.

Anglo-ryska kommittén blev till den ena besvikelsen efter den andra för dem som tog dessa bländverk för bolsjevism. Det var ett klassiskt exempel på hur enhetsfronten inte ska byggas. Bekräftelsen av Vänsteroppositionens ståndpunkt vanns emellertid till priset av ett nytt steg i den byråkratisk-reformistiska urartningen av den härskande regimen i Ryssland och internationalen.

Det skulle inte bli den sista av sådana kostsamma bekräftelser. För samma period producerade de katastrofala konsekvenser av den stalinistiska politiken som förödde den kinesiska revolutionen.

Den kinesiska revolutionens tragedi

När en gång den andra kinesiska revolutionens (1925-27) fullständiga historia skrivs kommer den att framstå som ett bestående monument av förbannelse över Stalin-Bucharins ledarskap i det ryska partiet och internationalen.

Kinas arbetare och bönder hade segern inom räckhåll, men en händelse utan motstycke i historien inträffade: Ledningen stod, utrustad med all den formella auktoriteten från den ryska revolutionen och Kommunistiska internationalen, i vägen som en solid mur. Stalin och Bucharin förbjöd proletariatet att ta makten. I den kinesiska revolutionen löpte epigonerna hela linan ut till slutet med tragiska konsekvenser; samma roll som Lenins kamp i bolsjevikpartiet under april-maj 1917, hindrade från att spela i den ryska revolutionen.

Den styrande fraktionens politik under den kinesiska revolutionens mest avgörande period var, med Trotskijs ord, mensjevism översatt till kinesisk politik. Stalins, Bucharins och Martynovs teori kan summeras på följande sätt:

De utgick ifrån åsikten att Kina, som halvkolonialt land, var underkastad imperialismens ok vilket vägde på hela nationen, och på alla klasser inom den, med lika hårdhet. Borgerligheten förde ett revolutionärt krig mot imperialismen och måste få stöd från arbetar- och bonde-massorna. Segern skulle nås i denna strid genom att man upprättade en ”arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur”. Den ”revolutionära antiimperialistiska enhetsfronten” skulle konstitueras som ett ”block av fyra klasser” – arbetare, bönder, små- och storbourgeoisie. Detta ”block” förkroppsligades av det borgerliga Guomindang, Sun Yat-sens parti, efter dennes död Chiang Kai-shek* och Wang Chin Wei. Guomindang var enligt Stalin, ”ett revolutionärt parlament”, ett ”arbetare- och bondeparti” i vilket det kinesiska kommunistpartiet skulle gå med som underordnad grupp.

Då borgerligheten enligt denna uppfattning förde ett antiimperialistiskt krig mot utländska stråtrövare, betraktades klasskampen som avskaffad på hemmaplan.

Om arbetarna och kommunisterna gjorde några allvarliga attacker mot den kinesiska borgerligheten skulle det störa de ”fyra klassernas block”. Därför tvingade Stalin de kinesiska kommunisterna att i all stillsamhet underordna sig nationalistregeringens beslut, som till exempel obligatorisk medling vid strejker. Av samma skäl kontrollerades bonderörelsen med järnhand via telegrafiska budskap från Moskva. På liknande sätt instruerades kommunisterna att inte organisera sovjetter. För det första därför att ”sovjetter är den proletära diktaturens redskap”, och för det andra, därför att bildande sovjetter, skulle innebära att man störtade det ”revolutionära centret”, som Stalin kallade borgerlighetens nationalistregering.

Detta var den vägledande linjen från Kominterns ledare. Och den ledde käpprätt till seger för den borgerliga kontrarevolutionen, till massakrerandet av det kinesiska proletariatets och böndernas avantgarde av just de ”allierade” som Stalin valt åt dem.

---

* *Jiang Jieshi* enl. nyare transkription

Vad var då i själva verket ”block av fyra klasser”? Det var det sätt som valts av Stalin och Co, på vilket det kommunistiska, dvs, det genuint revolutionära, avantgardet, underordnades, bundna till händer och fötter, och utlämnades till den kinesiska borgerligheten.

I ”blocket” behöll inte det kinesiska kommunistpartiet ens en skugga av sin självständighet. Partiet förklarade i ett gemensamt uttalande Guomindang att det bara var i ”några detaljer” man inte var överens, att ”den antiimperialistiska fronten” måste bibehållas till varje pris, att kommunisterna förband sig att inte kritisera Sun Yat-senismens småborgerliga doktriner. Vid den revolutionära stormens höjdpunkt spelade kommunisterna en så obetydlig roll att de inte ens förfogade över en egen dagstidning, och att till och med deras veckotidningar kom ut oregelbundet. I stora delar av det territorium som Chiang Kai-sheks nationalistarméer erövrade fortsatte kommunistpartiet och fackföreningarna att vara illegala.

Partiet gick inte i spetsen för att resa och förbereda massorna mot bourgeoisien. Istället var man borgerlighetens instrument som höll tillbaka arbetarna från att slå mot sina borgerliga ”allierade” och hindrade bönderna från att ta jorden och fördriva rika bönderna. Fast gjord handlingsoförmögen i den revolutionära situationen, gav Stalin ändå det kinesiska kommunistpartiet kraft nog att överlämna över de arbetar- och bondemassor, man skulle ha lett mot Chiang Kai-shek, till bourgeoisien.

Vilken uppfattning försvarade då Oppositionen? Den tog sin utgångspunkt i det faktum att Kinas halvkoloniala situation gjorde kampen mot den utländska imperialismen till en omedelbar uppgift den demokratiska revolutionen. Men, påpekade den, det är just detta läge som gör det oundvikligt med en kommande överenskommelse mellan den nationella bourgeoisien – som söker självstyre i tullfrågor – och imperialisterna, vilka var förenade av en gemensam rädsla för de kinesiska massorna.

Den demokratiska revolutionens uppgift är inte bara befrielse från det imperialistiska ocket, utan också att lösa jordfrågan. I Kina är emellertid landsbygden ockrare så intimt förknippade med den stora stadsbourgeoisien, kompradorerna, och i sista hand med den utländska borgerligheten, att den agrara revolutionen bara kan genomföras i form av en våldsam strid mot dessa element. Kommer någonsin bourgeoisien, eller småbourgeoisien att leda massorna till en lösning på detta problem? Tvärtom. Bara Kinas proletariat kan leda böndernas befrielsekamp och upprätta sin egen makt. I kampen är det nödvändigt att upprätta ett block som leds av proletariatet, vars avantgarde organiseras i ett separat kommunistiskt parti, vilket inte är underordnat något annat och agerar självständigt.

Vilka garantier proletariatet och kommunisterna upprätta för att säkra segern i revolutionen? Först och främst måste de lita på sig själva, på sin egen apparat, och i slutändan sitt eget statsmaskineri. Kantonregeringen är inte vår regering, precis som nationalistarméerna inte är våra arméer och Guomindang inte är vårt parti. De är borgarnas arméer och parti. Detsamma gäller den regering i Wuhan som upprättades av ”Vänstern” efter Chiang Kai-sheks statskupp i Shanghai.

Därför måste arbetarna och bönderna överallt bilda sovjeter, för vilka de redan instinktivt kämpar.

När Vänsteroppositionen förde fram denna handlingsinriktning förvandlades hela den ryska partiapparaten och Internationalen till ett maskineri vars uppgift var att krossa Vänsteroppositionen. Från Stalin till Martynov, ner till lägsta funktionär, fördes en internationell kampanj för att bevisa att Chiang Kai-shek var en pålitlig allierad. Sedan han massakrerat proletariatet i Shanghai intogs hans hedersplats istället av Feng Yu-hsiang och Wang Chin Wei. Hela den kommunistiska pressen lovprisade de borgerliga generalerna som ”våra egna”. Guomindang, som den ryska politbyrån hade beslutat (mot Trotskijs ensamma röst) beslutat släppa in i Kommunistiska internationalen som ”sympatiserande” parti, presenterade för

världen som bara ett steg från att vara kommunistiskt. Så långt hade stalinismen gått i Internationalen att när Chiang Kai-sheks trupper gick in i Shanghai för att med proletariatets blod befästa kontrarevolutionens seger, så sände de franska kommunisterna honom ett telegram som gratulerade till bildandet av "Shanghaikommunen"!

Oppositionens förslag om ett självständigt kommunistparti i Kina attackerades skoningslöst. Detta skulle innebära, utropade Stalin och Bucharin, att lämna Guomindang, att "överge våra allierade", att driva bort bourgeoisien från "enhetsfronten", "att hoppa över stadier". Bourgeoisien måste stödjas, påstod de, och blocket upprätthållas. Visserligen är det sant att var bourgeoisien som styrde i "blocket" och proletariatet som tjänade, men denna fatala "detalj" översåg man fullständigt med i den "nationella revolutionens" intresse.

Till och med efter Chiang Kai-sheks andra kupp, stod Stalin envist fast vid sin hållning. Bara att istället för Chiang Kai-sheks "Guomindang-center" som antogs leda "den antiimperialistiska revolutionen" satte man nu Wang Chin Weis "Guomindang-vänster" som antogs leda en "bonderevolution". Efter att Chiang Kai-shek fört sina trupper till Shanghai för att förena dem med de utländska imperialisterna mot de kinesiska massorna, satte "vänster"-bourgeoisins regering upp i Wuhan.

Detta ohyggliga experiment i mensjevism fortsattes nu på en "högre nivå". Stalin kallade den Wuhan-regeringen av borgerliga politiker för "det revolutionära centrat" i söder. Enligt Stalin höll Wuhan-klicken på att bli "proletariatets och böndernas diktatur". Och om detta var fallet, så var oppositionens förslag om att bilda sovjeter i Wuhan-territoriet en kriminell äventyrlighet, förstår ni. För om vi redan en "demokratisk diktatur" som upprättats, vad är det då för mening att organisera sovjeter till, som är maktorgan, och därför alltså måste vara inriktade på att störta den existerande regimen? På så sätt argumenterade stalinisterna.

Två kommunistiska ministrar skickades in i Wuhanregeringen. En som arbetsminister, och den andre Tang Pin Shan, som redan utmärkt sig själv i Moskva och Kina för sin kamp mot "trotskismen" därför att den underskattade bönderna, som jordbruksminister. Hur gick då denna borgerliga regering, "detta organ för jordbruksrevolutionen" till verket? På det vanliga sättet för alla borgerliga regeringar som existerar enbart i kraft av de revolutionära massornas okunnighet, desorganisation och svaghet. Den försökte krossa arbetar och bonderörelsen och därvidlag fick den ett märkligt stöd från sina båda kommunistiska gisslan, som tjänade den kinesiska bourgeoisien som ministrar på instruktioner från Moskva. Wuhan fortskred med "organisera den agrara revolutionen" genom att sända den kommunistiske ministern och antitrotskistiske experten ut på landsbygden i ledningen för en väpnad division för att undertrycka de upproriska bönderna! I bara denna enda episod belyses hela den kontrarevolutionära kurs stalinismen förde i den kinesiska revolutionen. Det kommunistiska avantgardet förvandlades av Stalin till den knölpåk med vilken borgerligheten tvingade massorna till underkastelse.

Just som han vässade kniven för att skära halsen av Shanghais proletariat, hyllades Chiang Kai-shek av Stalin i Moskva som en lojal allierad, och Oppositionen fördömdes för att den föreslog åtgärder emot honom. Stalin drabbades av samma oundvikliga besvikelse med Wuhanregeringen. Den följde med en nästan spelad precision i Chiang Kai-sheks fotspår. Ledarna för "vänster-guomindang" visade sig inte vara ett vittnen mer revolutionära än sina högerfosterbröder. Denna fantastiska "proletariatets och böndernas demokratiska diktatur", som Lenin sparkat in i historiens soptunna i april 1917, visade sig, tio år senare i Kina, vara en snara runt proletariatets och böndernas halsar.

Med sitt "arbetar- och bondeparti", sin "antiimperialistiska enhetsfront", "blocket av fyra klasser", med sitt "Guomindangs revolutionära parlament", med sin "demokratiska diktatur" och opposition mot bildandet av sovjeter under proletär ledning – med allt detta spelade Stalin

den reaktionära roll i Kina som Tsereteli och Tjernov utan framgång försökt fylla under den ryska revolutionen 1917. Vid varje steg i kampen försvarade oppositionen marxismens beprövade doktriner. Den centristiska apparaten krossade Vänsteroppositionen. Men därvid krossade den enbart den kinesiska revolutionen.

Planerad ekonomi: Industrialisering och kollektivisering av jordbruket

Samtidigt som den kämpade mot stalinismens härjningar på det internationella fältet, var Oppositionen in dragen i en hård kamp mot byråkratins politik på det inhemska planet. Den kommunistiske arbetaren vars huvud systematiskt hade fyllts med lögn er och som hade lärt en historia om de senaste tio åren som aldrig ägt rum, besvarar ofta den oppositionsmedlemmens kritik med en allmän hänvisning till femårsplanens odiskutabla framgångar. I nio fall av tio är han dock inte medveten om det faktum att det tog år av kamp (1923-28) av Vänsteroppositionen bara att få en femårsplan antagen av partiledningen.

Introduktionen av en plan i den sovjetiska ekonomin kan spåras ända tillbaka till juli 1920. Hela järnvägssystemet befann sig i spillror. Partiet placerade Trotskij i ledningen för att återställa transporterna och på det nämnda datumet utfärdades den berömda "Order No.1042" som den första av en serie systematiska åtgärder som slutligen skapade ordning och reda där kaos och upplösning tidigare rått. Lenin talade om det som ett exempel på vad som behövde göras i andra branscher av industrin. Den rapport som lämnades av Trotskij till sovjeternas åttonde kongress baserad på erfarenhet, och de teser han förberedde tillsammans med Emsjanov, försvarades med värme av Lenin mot "skeptikerna som säger: 'Vad är det för mening att göra prognoser för många år framåt?'"

Frågan om långsiktig planerad ekonomi restes ännu skarpare under 1923 av kamrat Trotskij. Utan stöd av Lenin, som allra redan hade blivit tvungen att dra sig tillbaka från partiråden, lade Trotskij inför partiet fram sina argument för utarbetande av planering i ekonomin i syfte att framgångsrikt genomföra en industrialisering av landet och en kollektivisering av dess efterblivna, utspridda, individualistiska jordbruk. I förbigående kan sägas att Oppositionens kritiker aldrig stannade upp för att förklara motsättningen (skapad av dem själva) mellan deras båda påståenden: För det första, att Trotskij var emot att bygga socialism i Ryssland, och för det andra, att han var för extrem i sina förslag för att industrialisera landet och i synnerhet jordbruket.

Från 1923 och framåt pekade Opposition på att den enda materiella grundval för socialismen är en stor maskinindustri förmögen att även reorganisera jordbruket. Rysslands efterblivenhet gjorde den snabba utvecklingen av en sådan industri speciellt nödvändigt med hänsyn till förseningen av den internationella revolutionen. Dessutom, påvisade vänsterflygeln, höll den stora massan av bönderna på att genomgå en process av differentiering i vilken den rika bonden (kulaken) höll på att växa sig starkare och gjorde farliga framryckningar som bara organiseringen av fattigbönderna och deras systematiska introduktion till kollektivjordbruk skulle vara förmögna att hejda. Oppositionen krävde ett industriellt framåtskridande som skulle vara förmögen att dominera och reorganisera jordbruket, tillgodose böndernas behov till låg kostnad, och tillhandahålla den ekonomiska grunden för avskaffande av det småborgerliga skiktet av bybefolkningen.

Hur svarade byråkratin? Dessa "praktiska människor", som inte lät sig själva duperas av "fantastiska idéer" om planering för årtal i förväg, iscensatte a våldsamt angrepp på Trotskij. Rykov skyndade sig att rapportera till Kominterns femte kongress att Trotskijs förslag var en småborgerlig avvikel se från leninismen, att det ryska partiets ledning gjorde allt den kunde göra och allt som kunde förväntas av den på industrins och jordbrukets fält. Stalin besvarade snäsigt

Oppositionens argument med kommentaren att det inte var en plan som bonden behövde utan ett bra regn för sina grödor! Faran från den uppåtgående kulaken förhånades.

Men kulaken höll på att växa i styrka och bli den dominanta figuren på landsbygden. Dessutom, höll han på att genomsyra partiet – en hel sektion av det – med sin ideologi. Oppositionens första två år av kamp bar slutligen frukt i det revolutionära Leningrad- proletariats revolt 1925, vilken tvingade dess ledare – män som Zinovjev who hade tagit initiativ till kampanjen mot “Trotskismen” – att gå samman i ett block med 1923 års opposition. Den oro som upplevdes av proletärerna i Leningrad till följd av de inbrytningar som gjordes av kulaken och hans kompanjon i städerna, Nepmannen, delades dock inte av den förhårdade byråkratin. Istället för att anta förslagen för en systematisk industrialisering av, styrde det stalinsk-bucharinska ledarskapet kursen mot samma kulak som när de senare blev skrämde av hans tillväxt, försökte “likvidera” i ett slag genom dekret.

Till de redan välbeställda bönderna ropade Bucharin ut rådet: Berika er! Kalinin höll tal där han fördömde de fattiga bönderna som lata oduglingar därför att de inte ackumulerade, och hyllade fliten och företagsamheten hos den “ekonomiskt kraftfulle bonden,” det vill säga, kulaken. *Pravda* begärde (i april 1925) att de “välbyggade böndernas ekonomiska möjligheter, kulakernas ekonomiska möjligheter, måste släppas loss.” De georgiska sovjeternas jordbrukskommissariat utvecklade, i harmoni med den förhärskande atmosfären i partiets härskande skikt, ett projekt för avnationalisering av jorden. Under 1926 drevs stalinismens kulakkurs så långt att Sovjeternas Centrala Exekutivkommitté för ett tag tillerkände de exploaterande bönderna rösträtt. Under hela den här perioden, hade inte bara senkomna nutida försvarare av Femårsplanen “mot Trotskij”, minst av allt industrialisering och kollektivisering i tankarna, och var inte bara dess ståndaktigaste motståndare, utan styrde faktiskt en direkt motsatt kurs.

1925, dvs till och med före Oppositionsblockets plattform 1927, skrev Trotskij än en gång i detalj om de enorma möjligheter som koncentrationen av ekonomisk och politisk makt i händerna på en proletär diktatur erbjöd för framsteg i socialistisk riktning, även på basis av en isolerad arbetarstat. I *Vart går Ryssland?* förde han fram idén att till och med, med en självständig reproduktion baserad på socialistisk ackumulation, skulle sovjetrepubliken kunna uppvisa industriella framsteg i ett tempo som var okänt och omöjligt under kapitalismen. Hans förutsägelse om en möjlig 20-procentig årlig tillväxt (sex år senare visade sig detta utgöra en fullständigt moderat siffra, fullständigt uppnåelig), var föremål för stor förnöjelse bland funktionärerna samlade vid en av partikongresserna, orsakat av det “ironiska” förlöjligande som Stalin öste över förutsägelsen. Den officiella ståndpunkten uttrycktes av Bucharin när han lade fram perspektivet att Ryssland skulle bygga socialism “med en sköldpaddas hastighet”, i snigelfart!

Oppositionens plattform 1927 var det mest utarbetade och definitiva förslag som det presenterat för partiet, och detta var utan tvekan ett av skälen till varför den blev så hårt angripen. Den undertrycktes officiellt av byråkratin, vilken vägrade att trycka den. Dess cirkulation i duplicerad form gjordes till ett brott straffbart med fängelse eller exil. Idag befinner sig bolsjeviker i Sibirien för att ha spritt de idéer som Stalin själv var tvungen att i stora drag anta två år senare. I plattformen krävde Oppositionen ett kategoriskt fördömande av den första femårsplanen som hade utformats av Rykov och Krzjizjanovskij, som antagits av partiledarna. Denna blygsamma, värdelösa plan föreslog en årlig tillväxt på 9 procent för de första åren och avtagande procent för varje år därefter till dess 4 procents tillväxt uppnåddes i slutet av planen.

De djärvare förslag som lades fram av Oppositionen, och som senare visade sig vara oändligt mer realistisk och tillämpbar möttes med ett lika starkt fördömande från stalinisterna. Från alla håll blev Oppositionens talesmän hånade av byråkraterna med frågan: Varifrån kommer ni att få medlen? – de utgifter för industriell utveckling som först föreslogs av Oppositionen överskreds

i stor skala när den gällande planen slutligen sattes i verket. Och när Oppositionen lade fram sina förslag för att införskaffa medlen genom ett tvångslån från kulakerna, genom en sänkning av priserna baserat på nedskärningar av overhead-kostnader och den byråkratiska apparaten, genom ett skickligt utnyttjande av monopolet på utrikeshandel, osv., höjde byråkraterna ett anskri mot de "kontrarevolutionära trotskij-ister."

Under den franska revolutionen försökte reaktionen att störta städernas hantverkares och revolutionära småbourgeoisies styre genom att uppegga bönderna mot dem, genom att väcka till liv varenda en av de efterblivna, reaktionära fördomarna hos de franska bönderna mot den "plundrande huvudstaden." Ett sådant anskri är reaktionens utmärkande drag. Och trogna sin karaktär, gjorde byråkratin som hade nått maktens tinnar på basis av reaktionen efter 1923, bruk av precis samma metoder. Stalin, Rykov och Kujbysjev undertecknade ett manifest till hela det ryska folket som meddelade att Oppositionen föreslog "att bestjäla bönderna". De mindre byråkraterna bedrev en till och med ännu mer reaktionär propaganda i byarna mot vänsterflygeln. Under tiden försäkrades de oroliga proletärerna i städerna av Stalin och Bucharin att det överhuvudtaget inte fanns någon fara från kulakerna, att det fanns en del, det är sant, men inte tillräckligt för att bli orolig. De professionella statistikerna sattes i arbete med att presentera tabeller för att bevisa kulakernas "obetydliga procentandel". Behovet av kollektivisering minimerades till försvinnandets punkt. Så sent som 1928, deklarerade jordbrukskommissarien Jakovlev, apparatens främsta agrara "specialist", mot Oppositionen att kollektivjordbruk skulle i åratal framåt "förbli små öar i havet av privata bondejordbruk." På den femtonde partikongressen, där samtliga ledare för Oppositionen uteslöts, tyranniserade Rykov oppositionen med frågan: Om kulaken är så stark varför har inte spelat oss ett och annat trick? Som kommer att ses längre fram, behövde inte Rykov vänta länge.

Slutligen, bara några få månader krävdes i tillämpningen av den Rykov-Stalins ursprungliga femårsplan för att demonstrera hur välgrundad Oppositionens kritik av dess otillräcklighet hade varit. Apparaten var tvungen att revidera den praktiskt taget från första till sista sidan. Utan åren av ihärdig kamp från Vänsteroppositionen sida, är det ytterst tvivelaktigt att ens dessa åtgärder av framsteg skulle ha vidtagits så långt. Lämnade åt sig själva, obehindrade av Oppositionens krav, finns det alla skäl att tro att Stalin-Bucharin-blocket skulle ha fortsatt längre in i det reaktionära, nationalistiska trask dit kulaken och de övriga klasser som var fientligt inställda till Oktoberrevolutionen stadigt drog det.

Femårsplanens väsentliga, positiva drag, den fenomenala framgång som ett proletariat vid makten har varit förmögen att visa på de industriella framstegens område – detta är en skuld som enbart beror på Oppositionens outtröttliga kamp. Det är så historien kommer att registrera det.

Upplösningen av blocket mellan höger och center och sjösättandet av den "Tredje perioden"

Den internationella kampen mot Vänsteroppositionen leddes gemensamt av centerfraktionen och högerflygeln. I sina bemödanden att slå ned den marxistiska flygeln av Internationalen kunde man inte uppfatta någon skillnad mellan Brandler och Thälmann, Jilek och Gittwold, Sellier och Thorez, Lovestone och Foster, Kilbom och Sillén. Denna enhet symboliserades av kombinationen Stalin-Bucharin vilka etablerade sig som "Lenins omutliga gamla garde".

Det var ingen fiktiv enhet. I alla utrikes och inrikesfrågor, principiella och taktiska hade dessa två delar av det härskande blocket samma synsätt. De bekämpade "trotskismen" hand i hand, och stödde hand i hand Purcell och Chiang Kai-shek. Tillsammans försvarade de teorin om socialismen i ett land, om "tvåklass arbetar- och bondepartier". Tillsammans lade de fram för Kominterns sjätte kongress 1928 det revisionistiska program som antogs av delegaterna.

Men mot slutet av 1927 gav den reaktionära ebettid som fört regimen till makten vika för en vändning åt vänster i det internationella proletariats led. I själva Ryssland hade ”kulakernas oblodiga resning” 1928 haft en tillnyktrande effekt på arbetarna och de började att trycka på för att ledningen skulle vrida rodet åt vänster. Det var i denna atmosfär Stalin tvingades att styra i motsatt riktning mot den han seglat i fem år. Efter att ha försiktigt inlett med en attack mot obskyra representanter för högerflygeln, lyckades han så snabbt med beröva den senare dess stöd att han 1929-30 kunde göra en frontalattack mot dess verkliga ledning: Rykov, Bucharin och Tomskij.

För en genom den oväntade attacken mållös kommunistisk publik presenterades de tre ledarna för högerflygeln av Stalin som den kapitalistiska restaurationens fanbärare. Ordförande för Kommunistiska internationalen, ordföranden för den sovjetiska regeringen, och ledaren för de sovjetiska fackföreningarna framställdes av Stalin som agenter för en termidoriansk kontra-revolution! Men det var just denna ”trio” som Stalin under fem-sex år befunnit sig i den mest intima ”oupplösliga” allians mot partiets vänsterflygel.

Om Stalins anklagelser emot högerflygeln hade någon som helst mening – och det hade den – så innebar det på samma gång en mördande anklagelse mot den centristiska fraktionen självt. För vilka anspråk kunde den göra på bolsjevismen när den erkännerligen stått i oskiljaktig solidaritet med restauratörer under ett halvt årtionde. Var i hela historien kunde ett exempel hittas på en genuint revolutionär tendens som befunnit sig i ett oskiljaktigt block med en annan tendens vilken, inom praktiskt taget tjugofyra timmar, visade sig vara förespråkare för den mörkaste reaktion?

Med tanke på att bägge delarna av ledningen hade en gemensam grundval av principer, med tanke på att Stalin, för att skaka av sig högerflygeln, måste låna i rikligt mått ur Vänsteroppositionens ideologiska arsenal (högerflygeln tvekade att anklaga honom för ”trotskism” precis som Trotskij hade förutsagt 1926!), tjänade samtidigt Stalins kampanj mot högerflygeln som ett dödligt avslöjande av centrismen själv, och en ofrivillig tribut till det berättigade i hela oppositionens kamp.

Glöm inte att hela den femtonde partikongressen fördömt oppositionen som panikmånglare när den varnade för den ökade faran från kulakerna. Som Rykov när han pikade oppositionen med frågan: Om nu kulaken är så farlig, varför har han inte spelat oss några trick – så skrek Molotov i december 1927 otåligt att kulaken inte var någon nyhet, att det inte fanns något skäl att oro sig eller behov av speciella åtgärder fler än de som redan var i kraft.. Alla ”är överens om”, hävdade Molotov, som envist minimerade de exploaterande jordbrukarnas betydelse, ”att de existerar, och det finns inget behov att prata om det”.

Men bara några veckor senare skakades hela Sovjetunionen våldsamt av en demonstration av den enorma makt kulaken förskaffat sig medan Stalin-Bucharin-Rykov skyddat honom mot Trotskijs kritik. I januari 1928, just efter kongressen, och uppmuntrade av sin framgång med få vänstern avklippt från partiet, reste sig kulakerna i vad som skulle komma att kallas för deras ”oblodiga resning”. Mäktiga och självsäkra vägrade de att överlämna sina hopade förråd av spannmål och, i praktiken, förklarade: Om inte Sovjetmakten böjer sig för vår krav på högre priser än de som fastställts av den proletära staten, skall vi sitta på våra lager och låta städerna, arbetarklassens centrum, svälta till underkastelse!

Deras motstånd var så effektivt och alarmerande att sovjeterna för första gången på många år tvingades tillgripa väpnade rekvisitioner av byarnas spannmål. Nu trasade verkligheten sönder hela den officiella ”berika er”-filosofin, det farliga självbedrägeriet om kulakens obetydlighet, den rabiata hetsen mot oppositionen för att den varnat i tid. Nu pressade sig arbetarklassens revolutionära anda, som på inget vis helt eliminerats av kampanjen emot oppositionen, trots de hinder byråkratin lagt i dess väg, fram i det öppna. Det var detta tryck underifrån som gav den

verkliga impulsen till uppbyggnaden av det hittills solida höger-centerblocket. Denna fortfarande oklara revolt mot den förutvarande linjen att ge efter för de kapitalistiska elementen i och utanför landet, ryckte rodret ur händerna på högern och tvingade fram en förändring av kursen.

På grundval av massornas strömning åt vänster inledde nu stalinistfraktionen en ny fas av sin utveckling, den ”tredje perioden” av sina missgrepp i sovjetisk och internationell skala. Denna flykt av rädda byråkrater från gårdagens vingliga opportunistiska till äventyrspolitik omfattas i vad som nu blivit känt som ”tredje perioden”.

Denna godtyckligt definierade period tar inte sin början i Kominterns historia genom dess utropande på sjätte kongressen, utan än mer definitivt på KI:s nionde plenium i början av 1928. Man kunde då notera de första tecknen på en revitalisering av arbetarklassen i Europa, men bara de första tecknen. Kommunistpartiernas röstetal ökade, särskilt i Tyskland, men samtidigt även de röster som lades på socialdemokraterna. Men i ett antal andra länder, som i Kina, vred sig arbetarklassen fortfarande i plågorna av ännu inte övervunna nederlag, eller var annars passiva, som i Frankrike och USA, under de sövande effekterna av en temporär ekonomisk boom.

I stället för att fastställa den internationella arbetarrörelsens exakta utvecklingsstadium proklamerade det nionde plenat att kinesiska revolutionen gått in i ett ”nytt och högre stadium” (inte kontrarevolution, utan revolution!) och gav gerillaäventyrligheter sitt fulla godkännande, och annonserade genom munnen på Thälmann, och andra talesmän för Komintern att de arbetande massorna i världen blev ”mer och mer radikaliserade”. De varningarna som riktades mot denna lättsinniga uppfattning om ett automatiskt, horisontellt framåtskridande för den revolutionära rörelsen hjälpte föga, ty de fälldes av Oppositionen. Trotskijs klarsynta analys av rörelsens verkliga situation förbigicks inte bara med tystnad på sjätte kongressen, för vilken den lagts fram, den lämnades inte ens ut till delegaterna.

Den sjätte kongressen i mitten av 1928 förde nionde plenat några steg ytterligare i absurditet. Formellt markerade det höjdpunkten på samarbetet mellan centrister och högerflygel (Stalin och Bucharin). I verkligheten inkorporerade det i grundvalarna för nästa period en blandning av opportunistiska premisser och ultravänsteristiska slutsatser, vilka legat i botten på all den förvirring och alla de nederlag Komintern utstått sedan dess.

Den sjätte kongressen hade många likheter med den femte, vilken hölls 1924 efter det tyska nederlaget. 1924 erkände man inget nederlag; tvärtom sa man revolutionen stod för dörren. 1928 begick man samma misstag i förhållande till den kinesiska revolutionen. Under den femte kongressperioden gjorde Stalin den nymodiga upptäckten att ”socialdemokratin var fascismens mest moderata flygel”. 1928 lade den sjätte kongressen grunden för den unika ”socialfascistiska” filosofin. Femte kongressen firade segern för ”bolsjevisering” och ”monolitismen” i en tid då själva marken för de ”bolsjevikiska” ledningar som påtvingats de olika sektionerna höll på att undermineras. 1928 utkämpades de våldsammaste interna strider bakom den ”eniga Kommunistiska internationalens” scen. Med all sin ultravänsterretorik innehöll den femte kongressen inte bara inte bara fröet till ett kort språng åt vänster, utan också till utdragen sväng till höger; till perioden av Anglo-ryska kommittén; av alliansen med Chiang Kai-shek; det Antiimperialistiska Förbundet och ”Bondeinternationalen”.

Trots allt sitt stöd för äventyrliga slutsatser välsignade den sjätte kongressen den revisionistiska teorin om socialismen i ett land, och fastställde ”proletariatets och böndernas demokratiska diktatur” (dvs kerenskijaden, eller Guomindang-tragedin) som en järnhård lag vilken dikterade revolutionens öden på tre fjärdedelar av jordens yta.

Den kamp emot ”högerfaran” som den sjätte kongressen lanserade, och som Bucharin varit emot så sent som vid det ryska partiets femtonde kongress, var platonisk och anonym. Värdet av den ska bedömas mot det faktum att den proklamerades från kongresstribunen av den

internationella högerflygelns ledare, Bucharin. Därigenom bevarades det härskande blockets formella enhet och användes till att skyla över den bittra interna striden.

Det är lärorikt att observera att i samma ögonblick som Stalin ivrigt var i färd med att underminera marken för Bucharin & Co, och gick så långt som att organisera en egen inofficiell kongress samtidigt med "Bucharins kongress", tog han inte desto mindre ledningen i fördömandet av varje rykte om meningsskiljaktigheter i det ryska partiets ledarskap som "trotskistiskt förtal". I en särskild rapport i detta ämne av Stalin själv till De äldstes råd, avvisade han alla rykten om meningsskiljaktigheter i den ryska politbyrån. Emfatiskt förnekade han att detta fanns några högerinriktade eller högeråsikter i politbyrån eller ens centralkommittén, och, för att bestyrka sina bedyranden lade han fram han en resolution som han och alla de övriga politbyråmedlemmarna undertecknat, och vilken deklarerade:

De undertecknande medlemmarna av Sovjetunionens Kommunistiska Partis Centralkommittés politbyrå deklarerar inför De äldstes råd på kongressen att de på kraftigast möjliga sätt protesterar emot ryktesspridningen om att det råder oenighet emellan medlemmarna i SUKP:s centralkommittés politbyrå.

Man behöver knappast säga att de församlade marionetterna med allvar och gillande lyssnade på detta kriminellt absurda bedrägeri emot Kommunistiska internationalen som Stalin och Bucharin tillsammans kokat ihop.

Det dröjde inte länge förrän detta tillstånd upplöstes. Nästan på mindre tid att det tar att berätta det, blev praktiskt taget alla den sjätte kongressens ledande talesmän antingen organisatoriskt krossade, rätt och slätt uteslutna eller räddade från uteslutning genom förödmjukande kapitulationer. Precis som den femte kongressens ledare bara varade en kort tid på maktens stolar, mötte den sjätte kongressens "bolsjeviker" ett hastigt slut. Bucharin, kongressens politiske ledare, den som rapporterat om programarbetet, och Kominterns ordförande, fördömdes ett par månader senare som (inget mindre än) varande ledaren för en kapitulationistisk-restaurationistisk tendens. I USA uteslöts Lovestone, Gitlow och Wolfe utan ceremonier såsom agenter för den amerikanska bourgeoisien. Roy, som försörjt sig på att fördöma Trotskij som Chamberlains agent, fann sig själv beskriven på exakt samma sätt. Och Jilek & Co i Tjeckoslovakien, Kilbom i Sverige, Brandler (och närapå Ewert) i Tyskland, Sellier & Co i Frankrike och en massa andra uteslöts ur eller lämnade Komintern.

Avlägsnandet av varje hämmande inskränkning från högerflygeln gjorde det möjligt att ta steget fullt ut i absurditet vid det tionde plenat, 1929, till "tredje periodens" verkliga höjder. Det tionde plenat var sjätte kongressens *reductio in absurdum* med ett antal nyheter som lades till av Stalins och Molotov för egen räkning. Det var "tredje periodens" plenum *par excellence*; samma "tredje period" som på först hade fördömts som en opportunistisk idé av Thälmann-Neumann-delegationen på sjätte kongressen.

"Tredje perioden" karaktäriserades, förklarade dess förespråkare, av en samtidigt i alla länder ständigt ökande massradikalisering. Det kommer inte att bli någon fjärde period, lät Molotov meddela, då den tredje perioden slutar med en revolution. "De breda massornas [nuvarande] ökade politiska känslighet", tillade Losovskij, "är ett karaktäristiskt tecken på att revolutionen närmar sig". Moireva, en medlem av EKKI [Kominterns exekutivkommitté] deklarerade:

Enligt min åsikt har händelserna i maj, och de senaste polska händelserna, en rad element som påminner om våra julidagar. Enbart det faktum att kommunistpartierna tvingades hålla tillbaka arbetarklassens mest avancerade delar i deras framåttstöt talar för att en revolutionär situation hastigt närmar sig.

Det anmärkningsvärda i detta belyses bäst om man bara drar sig till minnes att "våra julidagar" var det ryska oktoberupprorets direkta förebud. Man bör hålla i minnet att alla dessa fantasier

presenterades för den kommunistiska världen som orubbliga trosartiklar för den kommunistiska offentligheten för mer än tre år sedan!

Ur denna ”tredje period” med dess ständigt stigande radikalisering av massorna i praktiskt taget vartenda land i världen land, och där Frankrike högtidligen förklarades stå överst på revolutionslistan (1929!), härleddes teorin om socialfascismen, en åkomma av senilt förfall som Komintern fortfarande lider av. Med Stalins fyndiga formulering från 1924 i minnet, meddelade Manuilskij nu att ”socialdemokratins förening med den kapitalistiska staten är inte bara var en förening i toppen, denna förening har ägt rum från toppen till botten, längs hela linjen”. Manuilskij bättrade på Lenin och meddelade att Noske var socialfascist redan 1918.

Mästerstrategen Bela Kun, som ödelade den ungerska revolutionen genom att inte förstå socialdemokratins karaktär 1918, försökte nu omkring tio år senare att reparera skadan genom att föra fram en ännu värre tolkning:

Socialfascism är typen av fascistisk utveckling i de länder där den kapitalistiska utvecklingen är mera avancerad än i Italien. ... I detta utvecklingsstadium dör socialreformismen ut: Den förvandlas delvis till socialdemagogiska element och dels till element av fascistiskt massvåld.

Av detta drog Manuilskij slutsatsen om enhetsfrontspolitiken att ”vi har aldrig betraktat den som en formel för alla, för alla tillfällen och människor. ... Idag är vi starkare och övergår till mer aggressiva metoder i kampen om arbetarklassens majoritet.” Vilken sorts bidrag de lägre funktionärerna måste komma med i frågan kan man lätt förstå av dessa citat.

Den officiella motiveringen till etablerandet av den ”tredje perioden” och alla dess budord var falsk från början till slut. Men detta betyder dock inte det inte fanns ett djupare skäl för 180-graderssvängen i Kominterns kurs. Centrismen; utan någon som förankring i principer, utan att besitta någon distinkt egen plattform, drevs av händelsernas tryck och kritiken åt vänster. Utan någon verklig grundval, måste den basera sig på en konstlat bevarad prestige. För att upprätthålla sin prestige, dvs för att bortförklara kovändningen åt vänster, eller mera exakt, för att rättfärdiga förändringen utan att ge minsta utrymme för kritik av den föregående kursen, frammanades den ”tredje perioden”.

Genom att proklamera den blev centrismerna förmögna att både rättfärdiga ”enhetsfronten ovanifrån” med Chiang Kai-shek och Purcell såväl som ingen enhetsfront alls. Båda rättfärdigades av en briljant teori: Det godtyckliga indelandet i ”perioder”. Under ”andra perioden” var det enligt denna bekväma dogm var det bolsjevismens essens att upprätthålla en enhetsfront med bevisade strejkbrytare som gentjänst för deras ”kamp för att försvara Sovjetunionen” emot den brittiska imperialismen. Under den ”tredje perioden” hade emellertid alla socialdemokrater, från Purcell och ner till den socialistiske arbetaren i verkstaden, blivit ”fascister” och kommunisterna måste därför inte ha något med dem. ”Tredje perioden”-formeln var den filosofi varigenom centrismen länkade samman de båda ömsesidigt kompletterande perioderna av misstag, brott och ideologisk oreda utan förfång för den själv: åtminstone var det upphovsmännens avsikt.

”Tredje perioden” var, och i den mån lämningarna av den fortfarande skräpar vägen, är en milstolpe på centrismens väg av bankrutt och förfall. De över tre år som gått sedan den proklamerades har bevittnat en rad nya nederlag att lägga till de man hopat mellan 1923 och 1928.

Det var under denna period den tyska fascismen kunde rycka fram utan att möta något effektivt motstånd från kommunisterna, vilka var förhindrade av dogmen om ”socialfascismen”, att upprätta en enhetsfront med de socialdemokratiska arbetarna. Missledda av Molotovs fantastiska förutsägelse om att Frankrike befann sig överst på listan för revolutionära strider togs Komintern fullständigt på sängen av uppsvinget i Spanien*. När det äntligen skakats loss ur sin

* Se Trotskijs skrifter om Spanien

omtöckning gjordes det spanska kommunistpartiet handlingsförmöget genom den extrema sekterismen hos dess politik, att dess förkastande av enhetsfronttaktiken.

I USA gick den ena oförlikneliga möjligheten till revolutionärt arbete efter den andra som erbjöds av krisens konvulsioner, förlorade på grund av en taktik som stötte bort hundratusentals arbetare som närmade sig kommunismen. I England, Frankrike, Tjeckoslovakien – med andra ord, i alla viktiga länder, tvingade ”tredje periodens” teori och praktik den kommunistiska rörelsen på knä, och introducerade förvirring i dess sinne, förlamade dess led och isolerade den från massorna. Om den internationella socialdemokratien fortfarande är en makt att räkna med idag, om den fortfarande behåller sitt inflytande över miljontals arbetare, har den stalinismens missgrepp att tacka för det.

Massornas starka önskan om en enhetsfront för att försvara sig mot borgarnas övergrepp möjliggjordes genom att kommunistpartiernas byråkratiska krav på ”enhetsfront underifrån” eller en ”röd enhetsfront”, dvs en enhetsfront som på förhand var beroende av ickekommunistiska arbetares acceptering av kommunisternas ledarskap. Stalinisterna tog aldrig fasta på det hat emot fascismen som såväl socialistiska arbetare som kommunister gav uttryck för. Istället stötte man bort de socialistiska arbetarna genom sitt tomma tjatter om ”socialfascism” och sin allians – i Tyskland, i vilket fall – med Hitlers band i den ökända ”röda folkomröstningen” i Preussen.* Det motstånd de socialistiska arbetarna var ivriga att erbjuda mot de kapitalistiska attackerna, försvagades ytterligare genom den sekteristiska politiken att splittra fackföreningarna och bilda små kommunistiska fackföreningssektorer.

Kominterns isolering från massorna på såväl det politiska fältet som i fackföreningarna, vilket oppositionen förutspått i god tid, har gått hand i hand med en aldrig tidigare skådad ideologisk och moralisk urartning i den officiella kommunismens led. Detta kommer inte förväntas att kunna fortsätta en längre tid utan att sluta i en väldig krasch, antingen i Sovjet eller utanför det.

De samlade effekterna av denna urartning inom Sovjetunionen har fört med sig faran för Thermidor och bonapartism, precis som de hotar hela Kommunistiska internationalen med vanära och upplösning.

Faran för thermidor och bonapartism

Sjuttonhundratalets stora franska revolutionen är full av instruktiva lärdomar för dagens arbetarklass. Endast en präst skulle kunna hävda att den finns absoluta garantier mot den ryska revolutionens fall. Revolutionären kommer att vara på sin vakt mot detta; och hans vaksamhet kommer att vara skarp om han förstår karaktären på de faror som hotar och vad för slags åtgärder man måste vidta för att avvärja dem.

Den franska revolutionen upplevde två perioder av nederlag: Thermidorreaktionen och den bonapartistiska diktaturen. Den 9 thermidor (27 juli 1794) störtades de revolutionära jakobinerna Robespierre, Saint-Just, Couthon, Lebas – ”den franska revolutionens bolsjeviker” – genom en kombination av högerjakobiner, vacklande och den rojalistiska reaktionen. Giljotinen, som följande dag sände 21 oförbätterliga jakobiner i döden, bet inte längre in i reaktionen. Thermidorepoken kulminerade i sin tur ett par år senare med Napoleon Bonapartes tillträde till makten.

Thermidorreaktionen möjliggjordes av urartning och korrumpning av dåtidens revolutionära parti Jakobinklubbarna. Reaktionen hjälptes på traven av att vissa delar av folket längtade efter

---

* I denna ”röda folkomröstning” (”Roter Volksentscheid”), som hade sin udd riktad mot den socialdemokratiska delstatsregeringen i Preussen och som krävts av nazisterna, gjorde det tyska kommunistpartiet (KPD), efter en att först ha gått emot denna folkomröstning, en helomvändning och gjorde gemensam sak med nazisterna. Se t ex Trotskijs artikel ”Mot nationalkommunismen! (Lärdomar från den ’röda folkomröstningen’)” från den 25 augusti 1931, som ingår i samlingen [Kampen mot nazismen i Tyskland](#).

”lugn och ro”, och framförallt av att politikernas inte längre orkade med den revolutionära striden utan gick åt höger. Den sköt fart genom tryck från rojalister och reaktionärer som anpassat sig till tidens revolutionära vanor och språk för att rädda sina skinn. De knäsvaga och tveksamma bland revolutionärerna gav efter från trycket från den reaktionära klassen.

Thermidor var ingen öppen kontrarevolution. Tvärtom ägde den rum under de gamla fanorna och utan att de gamla honnørsorden egentligen rubbades. Thermidorianerna fördömde vänsterjakobinerna som varande ”Pitt-agenter” * (precis som oppositionen i Ryssland fördömdes som ”Chamberlain-agenter”). De anklagades för att bara vara ”ett fåtal isolerade personer”, ”illvilliga aristokrater” som underminerade det enade fosterlandet. Högerjakobinerna som omedvetet banade väg för den starkt kontrarevolutionära bonapartistiska diktaturen smädade de män som de avrättade, fängslade och förvisade som varande ”kontrarevolutionärer”.

Det bolsjevikiska partiet är idag inte detsamma som tog makten i oktober 1917. Det hade genomgått en period av social och politisk reaktion. Dess doktrin har förlorat kraft, förvrängts och blivit anfräkt. Det har svällt ut till en väldig, formlös massa genom att få hundratusentals urskillningslöst beordrade arbetare och bönder östa in i sina led till dess det förlorat den tydlighet och självständighet som är nödvändig för ett revolutionärt parti. Det har berövats sina viktigaste funktioner av en usurpatorisk, byråkratisk apparat som höjt sig över partiet och ersatt det. Dess revolutionära flygel har med våld slitits loss från det genom de thermidorianska uteslutningarna av Vänsteroppositionen.

Detta systematiska krossande av proletarietets ledande parti, utan vilket diktaturen inte kan utövas på ett revolutionärt vis, ökar inte bara faran av en sovjetisk thermidor, utan, vid en given punkt, också faran för bonapartism. På urartningens väg, vägen till kontrarevolutionens seger, innebär inte thermidor och bonapartism klassmässigt olika steg. Under den stora franska revolutionen följde bonapartismen snabbt den nionde thermidor och Direktoriet †. Men den ordningsföljden är lika lite föreskriven och obligatorisk som visshet om kontrarevolutionen tagen som helhet; En sammansmältning av de stadierna, en modifiering av den ena eller den andra under en ny social epoks förhållanden – dessa och många andra möjligheter är fullt tänkbara.

Högerflygeln inom partiet hade främst sin styrka i klasserna och inte i leden, eller mer exakt, inte i partiapparaten. Högern var lätt att krossa i partiskala därför att den inte var beredd att öppet vädja om stöd till de klassintressen den representerade: kulaken och NEP-mannen som var beroende av honom. Den stalinistiska centerns seger över högerns triumvirat stoppade, för tillfället, de thermidorianska krafternas framryckning, av dessa mörka och efterblivna krafter som fått hetsats upp och närts under de reaktionära åren av kamp mot Vänsteroppositionen. Det var bara det att denna seger inte innebar eliminerandet av andra och mer akuta faser av den kontrarevolutionära faran.

Medan både den sovjetiska partihögern och partivänstern representerade väl definierade klasskrafter och intressen, kan detta inte sägas om den centristiska apparaten. Som en klassisk småborgerlig kraft avslöjar dess politiska väg en bruten linje av språng till vänster och till höger, kortare och oftare ju mer krisen förvärras. Än stöder de sig på landets proletära kärna, som under kampanjen mot partihögern, än stöder de sig på de reaktionära krafterna, som under kampen emot vänstern. Den förmår inte att finna sig en solid klassbas som utgångspunkt för sina manövrer; det närmaste en sådan man kommit var den tid då stalinfraktionen idealiserade

* ”Pitt-agenter”, dvs kontrarevolutionärer. Syftar på William Pitt den yngre som var brittisk premiärminister mellan 1783-1801 och 1804 till sin död 1806 och en av den franska revolutionens främsta motståndare.

† Direktoriet 1795-1799 kom att ersätta den radikala jakobindominerade fasen av den franska revolutionen som störtades genom den så kallade thermidorkuppen 27 juli 1794. Det störtades i sin tur av Napoleon 9-10 november 1799 i den så kallade brumairekuppen.

”mellanbonden”, ett opålitligt skikt som långt ifrån att göra tjänst som solid klassgrundval, själv behövde en.

Stalinfraktionen har emellertid sin styrka i partibyråkratin: den är partibyråkratin. I processen att vattna ur partiet till dess det blivit en uppblåst formlös massa har den höjt sig själv ovanför partiet till ouppnåelig nivå och konstituerat sig som en byråkratisk kast. Den utspridda partimassan är oförmögen att nå denna kast i syfte att förändra den, eller få den att spegla massornas egna intressen. Apparaten å sin sida måste, efter att ha strypt partiet, även undertrycka allt eget inre liv. Vi säger ”måste” eftersom den inte kan föra ut någon av sina inre dispyter till partimassan nedanför av fruktan att släppa en kraft som till sin natur är farlig för den. Därför rör sig hela det byråkratiska systemet obönhörligt emot ett tillstånd där ett allt mindre antal personer beslutar och talar för alla; Dessa individers antal är i realiteten ett, och hans namn är Stalin.

I avsaknad av klassbas fylls apparaten framför allt genomsyrad med önskan om att bestå och bevaras. Dess förhållningssätt, i all deras zick-zackande, är framför allt underordnat detta mål. Det för alla funktionärer obligatoriska äckliga bysantiska hovfjäsket inför Stalin; arméns och framför allt GPU:s omvandling till ett verktyg som sekretariatet allt mera exklusivt handhar – kombinerat med undertryckandet av arbetardemokratin i allmänhet och partidemokratin i synnerhet, dvs de huvudsakliga garantierna mot den proletära diktaturens urartning – det är den nuvarande periodens kännetecken i Sovjetunionen. Där avslöjar ”förutsättningarna för en bonapartistisk regim i landet.

Desperat kryssande mellan de olika klasserna och samhällsskikten tillfredsställer apparaten ingendera. Däri ligger faran att det stigande missnöjet inom alla befolkningsdelar, och framför allt bland bönderna, ska komma att spränga sovjetmaktens grundvalar, dvs grunden för den proletära diktaturen. Om krisen bryter fram och det visar sig att proletariatet och dess parti blivit så försvagat att de inte kan agera beslutsamt och segerrikt, då kommer kontrarevolutionen troligen att ta bonapartistisk form; av mannen av järn eller män ”som står ovanför klasserna” och uppenbart medlande mellan de stridande krafterna, tills vidare vilande på militärens styrka och den byråkratiska apparatens erfarna sammanhållning. Det är denna utsikt som avslöjar att den stalinistiska fraktionen är en potentiell källa till den bonapartistiska faran.

En ytlig undersökning tillåter en att utesluta denna möjlighet, som likväl möjligheten av en thermidoriansk omstörtning på grundval av den så kallade ”likvidationen av kulaken”. Om detta verkligen vore fallet, skulle faran otvivelaktigt betraktas som avsevärt minskad, även om till och med då, inte eliminerad. Men en mer noggrann granskning skulle avslöja att den ”likviderade kulaken” fortfarande är en substantiell kraft, mer hotande i det avseendet, som hans nuvarande aktiviteter och framsteg inte bara är dolda bakom de administrativt upprättade kollektivjordbruken utan även gynnas av brottet mellan stad och land, arbetare och bönder, gjord oundviklig av den stalinistiska byråkratins hela inriktning.

De franska ”småbönderna”, skrev Marx i sin klassiska studie av bonapartismen, är

ur stånd att i sitt eget namn göra sitt klassintresse gällande, vare sig genom parlamentet eller genom ett konvent. De kan inte representera sig själva, de måste representeras. Deras representant måste samtidigt uppträda som deras herre och som en auktoritet över dem, som en oinskränkt regeringsmakt, som beskyddar dem mot de andra klasserna och sänder dem regn och solsken från ovan. Småböndernas politiska inflytande får alltså sitt sista uttryck i att den verkställande makten underordnar samhället under sig.*

En sådan verkställande makt är nu förhandenvarande i partiets och sovjeternas byråkratiska apparat. För att den skall bli en fullfjädrad bonapartistisk härskarapparat måste den först döpas i

---

* Karl Marx, *Louis Bonapartes adertonde Brumaire* (på marxists.org: [Louis Bonapartes Adertonde Brumaire](http://marxists.org/Louis_Bonapartes_Adertonde_Brumaire))

blodet från ett inbördeskrig, den oundvikliga följden av att den proletära diktaturen störtas, något som reaktionen inte kan hoppas att undvika. Detta störtande kan emellertid avvärras, men bara om man återställer proletariatets parti, vars krossande har gjort möjlig hopandet av alla de inre motsättningar och mognandet av de kontrarevolutionära faktorerna. För att få till stånd detta återställande, att bringa dagen för detta närmare, för detta är Vänsteroppositionens styrka och aktiviteter ägnade.

Den internationella vänsteroppositionen

Den internationella vänsteroppositionen har konstituerats i varje betydelsefullt land. Formellt står den idag utanför de officiella kommunistpartierna, inte av fritt val utan av tvång. I varje enskilt fall består den av kommunistiska militanter vars försvar av leninismens grundvalar lett till att de uteslutits ur partiet.

Krisen i den Kommunistiska internationalen har delat den i tre läger: Högeroppositionen (Brandler, Lovestone, Roy); Stalins byråkratiskt centristiska fraktion; samt bolsjevik-leninisternas vänsteroppositionella grupp. Den grundläggande ståndpunkt som förenar de första två trots andra meningsskiljaktigheter är den reaktionära, nationalistiska teorin om socialismen i ett land. Denna utgör den främsta skiljelinjen mellan oss och den kombinerade högerflygeln och centern. Vänsteroppositionen försvarar i opposition till denna teori, den marxistiska uppfattningen om den permanenta revolutionen, dvs den oavbrutna utvecklingen av världsrevolutionen, som, med början i ett land, bara kan upprätthållas genom sin utvidgning i internationell skala.

Vänsteroppositionen var och förblir den oförsonliga motståndaren till den internationella socialdemokratin, den borgerliga demokratins främsta försvarare. Högerflygeln är en bro från den kommunistiska rörelsen till socialdemokratin. I USA, Tyskland och Tjeckoslovakien har redan högeroppositionen, helt eller delvis, gått över till det socialdemokratiska lägret. Det som återstår av denna fraktion saknar stabil bas och existensberättigande. Den vacklar ständigt mellan socialdemokratin och kapitulation inför stalinismen, gentemot vilken den saknar grundläggande meningsskiljaktigheter. Den centristiska fraktionen stöder socialdemokratin från ”vänster”. Genom sin opportunistiska vid ett stadium, och sin ultravänsterism vid ett annat, har den gjort det möjligt för de socialdemokratiska ledarna att behålla sin kontroll över miljoners arbetare.

I varje skede av sin kamp som distinkt grupp har Vänsteroppositionen försvarat de grundläggande principer som dess ledare och talesmän inorporerat i ryska revolutionen och den Kommunistiska internationalens under dess första tid. Dessa principer, teoretiskt utarbetade av Marx, Engels, Lenin och Trotskij, och som grundligt prövats om och om igen under årtionden av kamp, krig och revolutioner, är världsproletariatets främsta vapen i sin historiska kamp för att frigöra sig själv och hela mänskligheten. Dessa principer har undergrävts, förvrängts och kränkts av den härskande regimen i Sovjetunionen och Kommunistiska internationalen. Och därvid har den lett den kommunistiska rörelsen och därmed arbetarklassen från det ena nederlaget till det andra, till dess att arbetarklassens fosterland, Sovjetrepubliken, är hotat och den organiserade revolutionära rörelsen befinner sig i sin värsta kris.

Vänsteroppositionen kämpar i sin kamp för att återupprätta den kommunistiska rörelsen, för hela arbetarklassens nutid och framtid!

Januari 1933

Personuppgifter

Baldwin, Stanley (1867-1947), engelsk konservativ premiärminister 1923-29 och 1935-37.

Brandler, Heinrich (1881-1967), medlem av Spartakusbund och en av det tyska kommunistpartiets grundare. Han ledde partiet mellan 1921 och 1924, då han avsattes, utpekad som en av de ansvariga för att partiet inte utnyttjade den gynnsamma situationen 1923 till att gripa makten. Han tillbringade resten av 20-talet i Sovjet, men återvände till Tyskland 1929 för att grunda KPD(O) i opposition till kommunistpartiet. KPD(O) upplöstes i början av det andra världskriget. Efter kriget återvände Brandler till Tyskland (Västtyskland), där han publicerade Arbeiterpolitik.

Bucharin, Nikolaj (1888-1938), ledare för det ryska kommunistpartiet. Anslöt sig till bolsjevikerna 1905 och var en av talesmännen för partiets vänsterflygel fram till dess han bytte ståndpunkter och övergick till partiets högerflygel. Under partistriderna på 20-talet var han allierad med Stalin till dess deras allians bröt samman 1929. Bucharin tvingades att förkasta sina åsikter och avsattes som ordförande för Komintern. Han avrättades 1938 efter att ha dömts till döden som en av de huvudanklagade i den tredje Moskvaprocessen. Bucharin rehabiliterades 1988.

Chamberlain, Neville (1869-1940), konservativ brittisk premiärminister mellan 1937 och 1940. Känd för sin eftergiftspolitik mot Hitler, bl a godkände han Münchenavtalet (där Tjeckoslovakien tvingades avstå Sudetområdet till Tyskland).

Citrine. Walter (1887-1983), generalsekreterare för den brittiska fackliga centralorganisationen TUC 1926-1946. Adlades 1946.

Cook, Arthur J (1883-1931), engelsk fackföreningsledare.

Dzjerzjinskij, Felix (1877-1926), en av grundarna till Polens och Litauens socialdemokratiska parti. 1906 valdes han in i bolsjevikpartiets centralkommitté. Efter revolutionen blev han inrikeskommissarie och Tjekans förste ordförande. Dzjerzjinskij stödde Stalin mot Vänsteroppositionen.

Gitlow, Benjamin (1891-1965), en av det amerikanska kommunistpartiets nationella sekreterare 1928. Han utslöts tillsammans med Lovestone 1929 och anslöt sig 1934 till Socialist Party. Gitlow blev sedermera antikommunist.

Chiang Kai-shek (1887-1975), eller *Jiang Jieshi*, enligt nyare transkribering. Ledare för det borgerliga kinesiska nationalistpartiet Guomindang och diktatorisk president för Kina från slutet av 20-talet. Fördrevs från det kinesiska fastlandet 1949 och inrättade sin regim på Taiwan med amerikanskt stöd.

Kautsky, Karl (1854-1938), den tongivande marxistiske teoretikern efter Engels död 1895. Redaktör för Neue Zeit. Kautsky, som redan före det första världskrigets utbrott brutit med den tyska socialdemokratins marxistiska vänsterflygel, var motståndare till Oktoberrevolutionen.

Kilbom, Karl (1885-1961), ledare för det svenska kommunistpartiet fram till 1929 då han utslöts ur Kommunistiska internationalen tillsammans med majoriteten av partimedlemmarna. Kilbommarna som hans parti kom att kallas för i folkmun döpte på 30-talet om sig till Socialistiska Partiet. Kilbom bröt med SP 1937 och återvände till den socialdemokrati han lämnat 1917.

Kun, Bela (1886-1937), ledare för den kortvariga ungerska rådsrepubliken 1919. Flydde till Sovjetunionen där han sedermera blev stalinist. Avrättades.

Lenin, VI (1870-1924), bolsjevikpartiets grundare och viktigaste ledare. Efter Oktoberrevolutionen var han ordförande för Folkkommisariernas råd, den sovjetiska regeringen. Han

var också initiativtagare till Tredje eller Kommunistiska internationalen. Lenins verkliga namn var Vladimir Iljitj.

Losovskij, Solomon A (1878-1952), ledare för Röda fackföreningsinternationalen, ”Profintern”. Losovskij avrättades på Stalins order.

Lovestone, Jay (1897-1990), en av ledarna för det amerikanska kommunistpartiet under 20-talet. Uteslöts 1929 på grund av sina sympatier för Bucharin och det sovjetiska kommunistpartiets högerflygel. Efter uteslutningen ledde han en grupp som existerade fram till det andra världskrigets utbrott. Han blev sedermera antikommunistisk rådgivare åt den fackliga centralorganisationen AFL/CIO.

MacDonald, Ramsay (1866-1937), premiärminister i den första och andra engelska Labour-regeringen (1924, 1929-31). Han bröt med sitt parti för att bilda en ”nationell enhets-regering” med de konservativa och liberala.

Manuilskij, Dimitri (1883-1952), stödde Stalin och var sekreterare för Komintern 1931-1943.

Molotov, Vjasjeslav (1890-1989), bolsjevik och sedermera en av Stalins handgångna män. Molotov tjänade Stalin på en rad poster. Han är främst känd för den pakt mellan Sovjet och det nazistiska Tyskland 1939 som fick namnet Molotov-Ribbentrop-pakten efter Molotov som då var sovjetisk utrikeskommissarie (utrikesminister) och den nazistiske utrikesministern. Molotov sparkades ur den sovjetiska partiledningen 1957. Kort före sin död återinvaldes han i det sovjetiska kommunistpartiet.

Neumann, Heinz (1902-1937), stalinist och ledare för det tyska kommunistpartiet i slutet av 20-talet. Avsattes 1931 till följd av sin kritik av KPD-ledningens politik. 1933 flydde han till Sovjetunionen, där han greps av säkerhetspolisen 1937 och avrättades.

Noske, Gustav (1868-1946), socialdemokratisk försvarsminister 1919 och en av de ansvariga för nedkämpandet av den tyska revolutionen. Han tillträdde sin post med orden: ”Någon måste vara blodhunden”.

Purcell, Albert A (1872-1935), engelsk fackföreningsledare.

Roy, Manabendra Nath (1893-1953), ledande indisk kommunist. Anslöt sig till Brandler och bröt slutligen med socialismen.

Rykov, Alexej (1881-1938), gammal bolsjevik. Rykov som tillhörde partiets högerflygel var ordförande för folkkommissariernas råd, dvs den sovjetiska regeringen, 1924-1930.

Tillsammans med Bucharin kapitulerade han för Stalin 1929. Han avrättades efter att ha dömts till döden i den tredje Moskvaprocessen 1938.

Sellier, Louis (1885), generalsekreterare för det franska kommunistpartiet. Han uteslöts ur kommunistpartiet 1929. 1936 valdes han som deputerad för den franska folkfronten.

Stalin, Josef (1879-1953), gammal bolsjevik som blev ledare för den byråkratiska reaktionen mot revolutionens ideal och sedermera diktator. Var ansvarig för nationalitetsfrågor i den första sovjetregeringen och valdes till kommunistpartiets generalsekreterare 1922. Det var en position han använde till att etablera ett fast grepp över kommunistpartiet och bygga ut sin maktposition till att omfatta hela samhället. Från 30-talet fram till sin död, var han i praktiken om inte till namnet diktator. För att slå vakt om sin makt byggde han upp ett ofantligt terrormaskineri.

Thalheimer, August (1884-1948), var en av det tyska kommunistpartiets grundare och en av Heinrich Brandlers meningsfränder. Han var medgrundare till KPD(O) och dog i exil på Kuba.

Thälman, Ernst (1886-1944), ledare för det tyska kommunistpartiet från 20-talets mitt. Greps av nazisterna 1933 och avrättades 1944.

Tomskij, Michail (1886-1936), bolsjevik och ledare för den sovjetiska fackföreningsrörelsen. Tillsammans med Bukharin kapitulerade han för Stalin 1929, Tomskij begick självmord 1936.

Trotskij, Leo (1879-1940), anslöt sig tidigt till den ryska revolutionära rörelsen. Under 1905 års revolution blev han ordförande för Petersburgssovjeten, den första ryska revolutionens viktigaste samlingspunkt. Trotskij anslöt sig till bolsjevikpartiet 1917 och var en av Oktoberrevolutionens ledare. Efter revolutionen var han först utrikeskommissarie och därefter krigskommissarie och i praktiken Röda arméns skapare. Han var dessutom en av Kominterns ledande strateger och skrev flera av dess grundläggande dokument. Han blev också ledare för den bolsjevikiska oppositionen mot den byråkratiska reaktionen. 1927 uteslöts Trotskij ur kommunistpartiet och deporterades till Sibirien. 1929 tvingades han i exil av Stalin. I exil organiserade han den Internationella vänsteroppositionen, från 1933 Rörelsen för Fjärde internationalen, och var en av grundarna av Fjärde internationalen 1938. Trotskij mördades av en av Stalins agenter (spanjoren Ramón Mercader) i augusti 1940. Leo eller Lev Trotskij hette ursprungligen Lev Bronstein.

Wolfe, Bertram D (1896-1981), medlem av det amerikanska kommunistpartiet som 1929 uteslöts tillsammans med Lovestone. Sedermera antikommunist.

Zinovjev, Gregorij (1883-1936), gammal bolsjevik. Tillhörde partiets högerflygel under Oktoberrevolutionen och motsatte sig bolsjevikernas resning. Efter revolutionen var han ledare för Petrogradssovjeten och ordförande för Komintern (1919-26). Tillsammans med Stalin och Kamenev styrde han i praktiken bolsjevikpartiet efter Lenins frånfalle och iscensatte en hård förtalskampanj mot Trotskij. 1925 bröt han och Kamenev med Stalin och bildade den så kallade Leningradoppositionen. Efter att ha besegrats av den stalinistiska apparaten, gick han samman med Trotskij och vänsteroppositionen och bildade den Förenade Oppositionen. Zinovjev kapitulerade för Stalin 1927. En av de huvudanklagade i den första Moskvaprocessen 1936. Han dömdes till döden och avrättades.